

РІК LXXVI, Ч. 1

СІЧЕНЬ – 2019 – JANUARY

№ 1, VOL. LXXVI

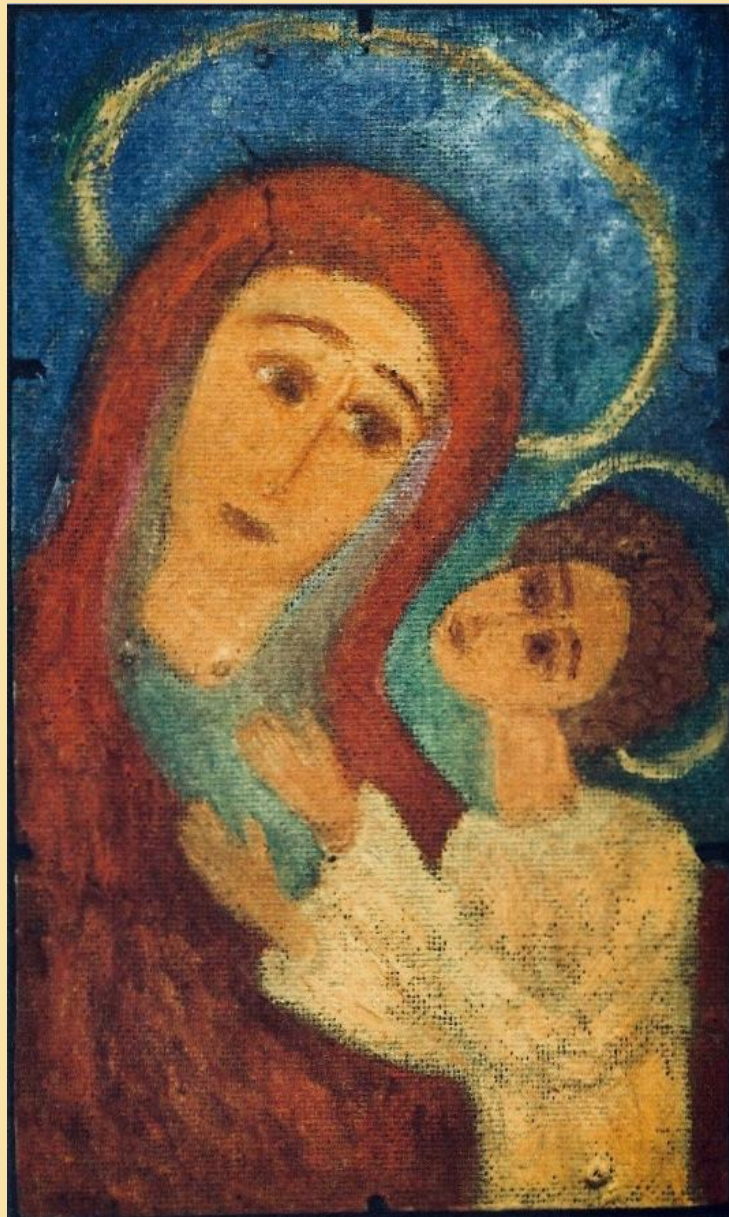
НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ – PUBLISHED BY UNWLA, INC.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація

“НАШЕ ЖИТТЯ”

Рік заснування 1944

РІК LXXVI СІЧЕНЬ Ч. 1

Україномовний редактор – **Лариса Тополя**
Англомовний редактор – **Тамара Стадниченко**

Редакційна колеґія:

Маріянна Заяць (з уряду) – голова СУА
Уляна Зінич, Святослава Гой-Стром,
Софія Геврик, Петруся Савчак,
Ірена Грамяк, Лідія Слиж

ISSN 0740-0225

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

A Non-profit Organization

“OUR LIFE”

Published since 1944

VOL. LXXVI JANUARY № 1

Ukrainian-language-editor – **Larysa Topolya**
English-language editor – **Tamara S. Cornelison**

Contributing Editors:

Marianna Zajac – UNWLA President
Ulana Zynych, Sviatoslava Goy-Strom,
Sophia Hewryk, Petrusia Sawchak,
Irena Gramiak, Lida Slysh

“НАШЕ ЖИТТЯ” ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ (ОКРІМ СЕРПНЯ)

“OUR LIFE” IS PUBLISHED MONTHLY (EXCEPT AUGUST)

ЗМІСТ – CONTENTS

Лариса Тополя. Увіковічені Різдом.	1
Маріянна Заяць. Ділимося вістками і думками.	2
Марта Кебало. Вісті зі СФУЖО.	4
Олена Пчілка. Снігова баба.	5
Лідія Слиж. «Ідімо вперед назустріч спільній меті!».	7
Marianna Zajac. Sharing News and Views.	10
Ася Гумецька. Гідний представник національного відродження.	13
Василь Симоненко. Пророцтво 17-го року.	13
Василь Стус – Вірші / Vasyl Stus - Poems.	14
Ulana Zynych. Schnee Baba.	15
Ірина Наумець. Як нести мир посеред насилля та війни.	16
Христина Бондарєва. Соціальна пам'ять діаспори.	18
Наталія Слободян. Гринівецька примадонна баба Марія.	20
Іванна Черчович. Жіноча освіта в Україні: історичний огляд (ч.2).	22
Відійшла у вічність. Лідія Слиж. Ярослава Парохоняк-Рубель	25
Доброчинність.	26-29
Павло Тичина. Пам'яті тридцяти.	27
Тетяна МакКой. Різдвяні Святки.	29
Діяльність округ і відділів.	30
Tamara S. Cornelison. Snowman vs. Snow Baba: Cultural Semantics.	34
Нашим дітям.	34
Галина Волощук. Школа шляхетних українок відчинила двері.	36
Наша обкладинка. Освітивши від Бога серце.	36

На обкладинці: **Раїса Лиша.** Богородиця з дитям. Ілюстрація до поезії «Діво Маріє» зі збірки «Зірнула зірниця»; картон, олія, 2006.

Our Cover: **Raisa Lysha.** *Virgin and Child.* Illustration to poem “Virgin Mary” from “Lightening” collection. Pastebord, oil, 2006.

- The Editorial Board does not always share the point of view of the author.
- In Ukrainian, the editors follow the orthography of the Holoskevych dictionary.
- No reprints or translations of *Our Life* materials are allowed without the editor's written permission.
- The author is responsible for the accuracy of the facts in the article.
- Unsolicited manuscripts will not be returned.
- The editor reserves the right to shorten submissions and make grammatical corrections.
- **PLEASE NOTIFY US OF ADDRESS CHANGES PROMPTLY** – there is no charge.
- There is no charge for **MEMORIAL NOTICES** and the photographs with them.
- Please note that the deadline for all **ARTICLE** submission is the **5th of each month**.
- Authors are requested to include a telephone number with manuscripts to allow us to acknowledge submissions and verify information

Periodicals Postage Paid at New York, NY
and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

**POSTMASTER – send address changes to:
“OUR LIFE”**

203 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 2019 Ukrainian National Women's
League of America, Inc.

Канцелярія СУА та адміністрація журналу “Наше життя”: UNWLA / *Our Life*

Tel.: (212) 533-4646

E-mail: office@unwla.org • E-mail: unwlaourlife@gmail.com

Адміністратор: **Оля Стасюк**

Канцелярйні години: **вівторок, середа, четвер – 11 – 7**

**203 Second Avenue, 5th Floor
New York, NY 10003-5706**

Administrator: **Olha Stasiuk**

Office hours: **T. W. Th. – 11 a.m. to 7 p.m.**

\$3 Один примірник / Single copy

\$45 Річна передплата в США (не член СУА) / Annual subscription in the USA for non-members

\$50 В країнах поза межами США / Annual subscription in countries other than USA

Членки СУА одержують “Наше життя” з оплатою членської вкладки через відділ. Передплатникам письмово нагадується про відновлення передплати. Річна вкладка вільної членки СУА – \$50.

Our Life magazine is included in UNWLA member annual dues, payable through the member's branch. Subscribers are sent renewal letters. Annual dues for UNWLA member-at-large – \$50.

Увіковічені Різдом

Існує теорія, згідно з якою природа, наділяючи талантами і вміннями, окреслюючи життєве призначення когось одного, перестраховуючись, наділяє схожими завданнями та якостями, а разом і подібними життєвим шляхом, ще й інших. Часом вони живуть приблизно в одному часовому проміжку, іноді навіть в одній країні, або за однакових суспільних умов. Відтак природа (а може, і Бог?) ніби перестраховується: якщо одне зерно не проросте, його замінить інше...

Такими є два Василі — **Симоненко** (поет, журналіст) і **Стус** (поет, перекладач, літературознавець, правозахисник), які народжені на Різдво. Бо їхні помисли, прагнення та ідеали наче засвідчують цю теорію. Їм обом боліла Україна таким великим болем, який не під силу було втамувати, обидва не вміли миритися з найменшою несправедливістю та полягли в боротьбі за неї. І народження на Різдво обом пророкувало щасливе життя. Роздуми над тим, якою мірою був їхній життєвий шлях щасливим, варті довгої дискусії про сутність щастя. Але кожен з двох Василів і після відходу в інші світи освічує й освячує історичну пам'ять українського народу, як Вифлеємська зірка. І цього, мабуть, не так уже й мало.

Марк Кімлі. Світло Світу.

Згадаємо ще кількох українців, які народжені у різдвяні дні: **Володимир Баранецький** (економіст, банкір, який народився в Україні, та доля закинула його у США; громадський діяч, видавець, Співзасновник і голова Українського народного дому у Нью Йорку, член НТШ, директор Фондацій О. Грищенка та Україна — США, голова Координаційного комітету допомоги Україні (у США), від 1990-го р. — голова групи репрезентантів українських організацій США на зустрічах з представниками американської адміністрації в Білому Домі, Державному Департаменті, Конгресі та інших урядових установах для захисту державостановлення та допомоги Україні); **Михайло-Лев Рудницький** (письменник, літературний критик, літературознавець, член легендарної «Молодої Музи»); **Ганна Чубач** (письменниця); **Микола Луків** (поет, головний редактор журналу «Дніпро», член Спілки письменників України, громадський діяч, заслужений діяч мистецтв України, академік Української екологічної академії наук); **Петро Сорока** (письменник, літературознавець, редактор, видавець) та ін. Це яскраві особистості, що різнилися долями і які не затискаються у рамки якихось спільних визначень та ознак. Але всі вони надзвичайно працелюбні, творчо неспокійні та, головне, в Україні закохані... І важко стверджувати, що вплинуло на їхні долі та характери більше: день народження чи відповідальність перед цим днем.

Бо ж Різдво — це той час, коли у полум'ї запаленої свічки спалюється різниця між двома світами: буденним і вічним, людським і святим. Це час, коли встановлюється місток між минулим і майбутнім, а на Коляду разом з живими приходять і ті, хто творив нас, виховував, любив.

У ці дні ми розмовляємо з Великими українцями, які надихали і були взірцями для нас, та особливо щиро реалізуємо передану нащадками потребу відкривати душу для добра та любові, а також бути вільними й незалежними. Так робив і В. Симоненко, звертаючись до нашого пророка:

*Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття,
І голос твій нам душі окриля
Встає в новій красі, забувши лихоліття,
Твоя, Тарасе, звільнена земля.*

*У росяні вінки заплетені суцвіття
До ніг тобі, титане, кладемо.
Ми чуємо тебе, Кобзарю, крізь століття,
Тебе своїм сучасником звемо.*

Звернення до Шевченка вустами Симоненка не випадкове. Бо у свій день народження Василь обов'язково мав би згадувати Тараса, який хоч і не народився на Різдво, але цього дня випустив у світ особливу поезію, найкращу й найвеличнішу свою перлину — безсмертного вірша, що ввійшов не тільки в історію української літератури, але й закарбувався у свідомості кожного з нас.

(Продовження на с. 11)

Сьогодні, 1-го грудня, коли я пишу свою колонку для першого випуску *Нашого Життя* у 2019-му році, Україна знову опинилася у важкій і небезпечній ситуації. Учора ввечері заступниця голови для справ зв'язків Надія Нинка надіслала електронного листа нашим членкам у трьох штатах: Нью Йорк, Нью Джерсі та Коннектикут, з проханням приєднатися до учасників мітингу перед Постійним представництвом Російської Федерації при Організації Об'єднаних Націй, щоб протестувати проти останнього акту російської агресії в Азовському морі та захоплення українських кораблів і моряків. Ці події є продовженням російської військової агресії проти України, яка цинічно почалася в лютому 2014-го року.

З сумом та обуренням ми згадуємо, що 1-го грудня 2013-го року у декількох місцях у центрі Києва відбулися масові заворушення у відповідь на затримання міліціонерами протестувальників і журналістів Євромайдану в ніч на 30-го листопада. Цей день запам'ятається найбільшою кількістю поранених поліцією журналістів під час однієї події з часу, відколи Україна проголосила незалежність у 1991-му році.

Однак 1-го грудня також буде записано в історію як день, коли в 1991-му році відбувся референдум щодо проголошення незалежності України, під час якого переважна більшість виборців підтримала незалежність. Референдум був організований Парляментом, щоб затвердити *Акт про проголошення незалежності*, що був прийнятий Верховною Радою 24-го серпня 1991-го року. Громадяни України висловили величезну підтримку незалежності. Того ж дня відбулися президентські вибори, а Леонід Кравчук, голова Верховної Ради та де-факто глава держави, був обраний першим Президентом України.

Починаючи з 1991-го року, шлях України не був легким та прямим, і більшість погодиться з тим, що країна не сповнила увесь свій потенціал, оскільки перед нею постають внутрішні перешкоди, а також перешкоди, що без сумніву і вочевидь організовані її ворожим сусідом. З 1991-го року СУА доєдналась до

світової української діаспори в розповсюдженні інформації про події в Україні, звертаючись та заохочуючи наших політиків прийти на допомогу країні. Ми також працювали над тим, щоб допомогти українським воякам та їхнім родинам, які постраждали у наслідок теперішньої війни. Нині ми всі з тривогою стежимо за останніми подіями та будемо реагувати в разі потреби.

Українська світова діаспора представлена двома парасольковими організаціями: СКУ (Світовий Конгрес Українців) та СФУЖО (Світова Федерація Українських Жіночих організацій). СУА є членом обох цих організацій і керується їхніми позиціями у реагуванні на велику кількість подій. Варто нагадати, що СУА був одним із засновників СФУЖО.

З 25-го по 27-го жовтня 2018-го року відбувся XI Конгрес СФУЖО та святкування 70-річного ювілею СФУЖО. Події відбувались у Філадельфії, місті її заснування. Девіз цього історичного зібрання був: «Ідімо вперед до спільної мети!» Ця зустріч була такою, що надихає, оскільки делегатки звітували про свою роботу та ділилися своїми викликами й успіхами. Нам була надана можливість подякувати колишній голові (нині Почесній голові) Орисі Сушко за її відданість і численні досягнення за час її перебування на посаді голови СФУЖО та привітати новообрану голову СФУЖО Анну Кісіль. Ми також заявили про свою підтримку майбутніх ініціатив СФУЖО.

Делегація СУА на XI Конгресі СФУЖО. Зліва: Марта Кебало (64-й Відділ, Нью Йорк), Надія Нинка (75-й Відділ, Нью Джерсі), голова СУА Маріанна Заяць, Оксана Фаріон (90-й Відділ, Філадельфія), Ліда Слиж (64-й Відділ, Нью Йорк), Ірина Бучковська (67-й Відділ, Філадельфія). Відсутня на фото: Ока Грицак (75-й Відділ, Нью Джерсі).

*Новообрана голова СФУЖО з заступницями.
Зліва: Марія Фінів (голова СУ у Великій Британії),
Євгенія Петрова, Аня Кісіль, Маріянна Заяць.*

У листопаді СКУ провів свій конгрес у Києві. СУА вітає Павла Ґрода, якого було одностайно обрано новим головою СКУ. Ми також дякуємо колишньому голові СКУ Євгенові Чолю за його невтомне представлення організації по всьому світі. У жовтні пан Ґрод відвідав

конгрес СФУЖО, щоб поділитися своїм баченням роботи СКУ, а також висловити подяку Орисі Сушко та Ані Кісіль за їхню працю. СФУЖО була однією з організацій засновниць СКУ і, як це передбачено в статуті СКУ, голова СФУЖО є однією із двох заступників голови СКУ.

Ми бажаємо обом новообраним лідерам Божого благословення у їхньому русі вперед, в об'єднанні українців для реагування та конкретного вирішення багатьох викликів, перед якими постає Україна.

Нещодавно обраний голова СКУ Павло Ґрод на ХІ Конгресі СФУЖО з ведучою бенкету Маріянною Заяць.

День Соборності України

22-го січня. День Соборності (Злуки), що символізує єдність, свободу та незалежність. У грудні 1918-го р. лідери двох держав – УНР та ЗУНР – підписали договір, що увійшов в історію як «Акт злуки». Це були **Українська Народна Республіка** – держава зі столицею в Києві, яка в 1917 – 1920-х рр. контролювала території Центральної, Східної та Південної України та постала на місці південно-західних губерній Російської імперії, населених переважно українцями, та **Західно-українська Народна Республіка** (ЗУНР), що постала на територіях, які входили до складу Австро-Угорської імперії, та охоплювала територію, заселену українцями – Галичину, Буковину й Закарпаття. 22-го січня 1919-го року Акт був публічно оприлюднений в Києві на Софійській площі.

Фото з сайту: <http://vsviti.com.ua>

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

У Філадельфії відбувся XI КОНГРЕС СФУЖО

Делегатки XI Конгресу СФУЖО у Філадельфії

З 25-го по 27-ме жовтня 2018-го р. відбувся найвищий форум світового українського жіноцтва – XI Конгрес СФУЖО. Саме у Філадельфії, де 70 років тому у листопаді 1948-го р. з ініціативи Союзу Українок Америки була створена ця світова організація українських жіночих організацій. На 70-ліття Федерації прибули делегатки-представниці 10 краєвих жіночих організацій української діаспори: США (СУ Америки, ОЖ ОЧСУ), Канади (СУ Канади, Ліга Українок Канади, Ліга Українських Католицьких Жінок Канади, Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб), Австралії (СУ Австралії, стейтовий СУА Вікторії), Аргентини (СУ Аргентини), Великої Британії (Об'єднання Українських Жінок ВБ) і Франції (СУ Франції). Цікаво, що 7 із цих 10 країн були первісними співзасновниками СФУЖО, що вказує про життєздатність і довготривалість українських жіночих структур.

Першого дня (четвер, 25-го жовтня) делегатки мали Річні Наради 2018-го р., а протягом наступних двох днів відбувся черговий Конгрес, під час якого обирали нову голову та управу СФУЖО на 2018 – 2022-й рр.

Новою Головою СФУЖО обрано Анну Кісіль,

першою заступницею – Євгенію Петрову (членка ОУК, Торонто), другою заступницею – Маріянну Заяць (Голова Союзу Українок Америки), третьою – Марію Фінів (Голова ОУЖ Великої Британії). Марта Кебало залишається референткою для справ ООН у складі нової управи СФУЖО).

Головний промовець на бенкеті Марта Кебало.

Завершився XI Конгрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій величавим бенкетом, присвяченим 70-літтю СФУЖО, що відбувся в Українському Освітньо-Культурному Центрі (Дженкінтаун), де зібралося понад 80 прихильників СФУЖО і делегаток XI Конгресу СФУЖО. На святочній програмі вшанували пам'ять першого історичного Світового Конгресу Українських Жінок (СКУЖ).

Щира подяка всім спонсорам, жертвним друзям і приятелям СФУЖО за фінансову підтримку! Особливо вдячні нашим платиновим спонсорам – Федеральній Кооперативі Самопоміч, Нью Йорк, і Торонтській Кооперативі Лимітед; золотому спонсору Самопоміч Нью Йорк за підтримку опрацювання історії СФУЖО; срібним спонсорам Союзу Українок Америки та Кредитовій Кооперативі Самопоміч у Філадельфії. Також дуже дякуємо всім, хто підтримав нас як Друзі СФУЖО – Ірина Куровицька (500), 64-й Відділ СУА (500), 75-й Відділ СУА (250), Орися Сушко (200), Оля Даниляк (200), і як Приятелі СФУЖО – 113-й Відділ СУА (100), Христина Самійленко (100), д-р Ірка Савчин Долл (100), Ірена Яросевич (100), Дарія Дика (100), Марта Кебало (100), Дрю Майкл і Уляна Кебало Джордж (100), Дарія Мерле (50).

Нам приємно, що нас підтримали різні відділи Союзу Українок Америки – і пожертвами, і присутністю на святочному бенкеті, і різною поміччю! Зокрема, велика подяка голові Філадельфійської Округи СУА п. Галі Генгало та Ірині Бучковській з Філадельфії за допомогу в організуванні бенкету.

Ми вдячні Галині Романишин, голові СУА Округи Нью Йорк, за запрошення взяти участь у сходинах округи 7-го листопада 2018-го р. Це була чудова нагода поділитися новинами з Конгресу, подякувати жертводавцям і належно висвітлити особливий вклад членкинь Нью Йоркської Округи СУА у працю СФУЖО при

ООН. З великим смутком на засіданні згадали світлої пам'яті Ярославу Рубель, членку 64-го Відділу СУА, як одну з Нью Йоркської групи представниць до ООН, яку ми провели у вічність саме у дні XI Конгресу. На більш радісній нотці Люба Шатанська, голова 83-го Відділу, поділилася враженнями від урочистого бенкету, що відбувся 27-го жовтня. На цьому засіданні ми повідомили, що на Конгресі Наді Шмігель надали звання Почесної Членки СФУЖО. Це найвище визнання нашої Федерації за віддане керування працею СФУЖО при ООН у 2002 – 2012-х рр. П. Наді вручено Грамоту й букет червоних рож під теплі оплески всіх присутніх.

М. Кебало вручає п. Н. Шмігель грамоту Почесної Членки СФУЖО.

Серед присутніх на засіданні була Ірина Куровицька, Почесна Членка СФУЖО з 2007-го року а також Почесна Голова СУА. Разом з Надею Шмігель вони є членками 83-го Відділу СУА і співпрацівницями в ООН з 1997-го р.

Про конгресові наради, панелі і бенкет прозвітуємо докладніше у наступних дописах.

Марта Кебало.

СНІГОВА БАБА

Ну-те, хто з вас там бистріший?
То ідіть в садок скоріше!
Купи снігу там лежать! —
Хлопці поклик підхопили,
Бабу з снігу враз зліпили,

Очі з вугілля всадили,
Рот із буряка зробили,
От так «баба»! Молодці!
Ну, дивуйтесь, горобці!

Олена Пчілка

«Ідімо вперед назустріч спільній меті!»

Щоденник XI Конгресу СФУЖО

Під таким гаслом світове українське жіноцтво зібралось у місті братської любові, Філадельфії, на свій найвищий форум – XI Конгрес СФУЖО, що відбувся з 25-го по 27-ме жовтня 2018-го р. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій існує з 1948-го р. і виросла за цей час від 10 складових організацій до 28, які діють у 18 країнах світу.

На 70-ліття своєї Федерації прибули делегатки української діаспори з чотирьох континентів світу: Австралії, Європи, Північної та Південної Америки. Адже всіх нас об'єднує спільна мета, єдиний поклик серця – велика любов до України, до її культури, до її мови.

Першого дня (четвер, 25-го жовтня) делегатки мали свої Річні Народи 2018-го р., де звітували про діяльність організації за минулий рік. За детальними цікавими звітами кожної організації можна зробити висновок, що всіх їх об'єднує головна мета – плекання української ідентичності в країнах свого поселення, а також цілеспрямована допомога Україні, яка переживає вкрай важкі часи.

Протягом наступних двох днів відбувся черговий конгрес, під час якого вибирали нову Голову і Управу СФУЖО на 2018 – 2022-ті рр. Подаємо короткий щоденник конгресу.

День перший, п'ятниця 26-го жовтня. Усі делегати у різнобарвних вишиванках, що виявляють наше спільне українське походження. Піднесений настрій, в очах – запал енергії, радість! Урочисто були виконані американський та український славні. Почесна членка СФУЖО Оля Даниляк провела молитву. Голова СФУЖО Оріся Сушко офіційно відкрила XI Конгрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Були зачитані привіти: Людмили Порохняк-Гановської – голови Національної Ради жінок України, Ореслави Хомик – голови Союзу українок України та відеопривіт Ірини Ключковської – директора МІОК.

Відтак з великою увагою присутні слухали звіт Орісі Сушко, голови СФУЖО, яка сказала, що бути головою Світової Федерації українських жіночих організацій є великою честю і безмежним привілеєм. Доповідачка детально

зупинилася на окремих ділянках праці СФУЖО, зокрема, на різних проектах підтримки і допомоги Україні, зв'язках з жіночими організаціями в Україні. Повідомила, що у зв'язку зі зростанням кількості українських емігрантів в різних країнах світу створюються нові жіночі організації. Так, до СФУЖО увійшли дві нові організації – Об'єднання Українок Люксембургу та Українці в Нідерландах.

Окремо голова СФУЖО зупинилася на праці представників СФУЖО до ООН. Теперішня Референтка Справ СФУЖО репрезентації до ООН д-р Марта Кічоровська Кебало (Економічна і Соціальна Комісія) постійно бере участь в різних ділових заходах і гідно представляє інтереси СФУЖО разом з Іреною Ярошевич (Департамент Публічної Інформації) та іншими представниками СФУЖО. Д-р Олександра Куновська, представник СФУЖО до ООН в Женеві і зв'язкова до Департаменту Гуманітарних Справ у Женеві. Голова СФУЖО щиро подякувала всім за колосальну працю, яку ці жінки проводять від імені СФУЖО. Завдяки їхній праці в певних колах ООН вже добре ознайомлені з діяльністю СФУЖО. Закінчила свій звіт Оріся Сушко словами Лесі Українки «Хто має силу ходити по гострому каменю, той обов'язково прийде до чогось великого».

Повний і детальний звіт представила делегатам XI Конгресу СФУЖО д-р Марта Кебало, головна представниця СФУЖО при ООН (Нью Йорк) та голова Комісії СФУЖО до Неурядової сфери Об'єднаних Націй. Перш за все вона подякувала своїй попередниці на цьому посту Наді Шмігель, яка ввела її у цю працю, заохочувала думати творчо та допомагала в усьому. Протягом звітнього періоду д-р Кебало очолювала програму діяльності СФУЖО при ООН у співпраці з іншими представницями до ООН Нью Йорку при Економічній та Соціальній Раді. Пані Марта зазначила, що «ми працювали у порозумінні і взаємній підтримці з нашими представницями при ООН Департаменті Публічної Інформації та в ООН в Женеві».

Коляж на стор. 6 - згори, зліва: Звітує Оріся Сушко, голова СФУЖО; Звітує д-р Марта Кебало, головна представниця СФУЖО при ООН; Зліва: Марія Сорока і Дора Хомяк; Надія Нинка, 3-тя заступниця голови СУА; Лідія Служ, голова 64-го Відділу СУА; Вшанування 85-ї річниці Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні; Ведуча бенкету Маріянна Заяць, голова СУА; Оріся Сушко, Почесна голова СФУЖО, і Анна Кісіль, новообрана голова СФУЖО зі символічною булавою; Представниці СФУЖО при ООН. Зліва: Марина Приходько, Ірена Ярошевич, д-р Марта Кебало з відзнакою Княгині Ольги, Дарія Дика, Софійка Зелик. Світлина Ірини Бучковської.

Від початку окупації Путінською Росією східних регіонів України представники СФУЖО при ООН негайно реагують на всі напади на жінок: сексуальне насильство, тортури, вражливність дітей у війні, внутрішню міграцію біженців. Вони протидіють усім видам насильства, зокрема торгівлі людьми, особливо жінок і дітей. Представники СФУЖО при ООН включилися у глобальну кампанію «16 ДНІВ» проти гендерного насильства, до якої Україна приєдналася ще у 2000-го р.

Відтак звітували складові організації СФУЖО різних країн, з яких можна зробити висновки, що українські жінки завжди на передових позиціях – там, де найважче, де найнебезпечніше і де найнеобхідніша їхня допомога.

Того ж дня відбулися два круглі столи. Перший на тему **«Нові способи збирання фондів на підтримку праці СФУЖО»**. Модератор-доповідачка – Дора Хомяк («РАЗОМ»). Дуже імпульсивно, в цікавій формі та з великим оптимізмом вона своїми конкретними прикладами ознайомила присутніх з цією організацією та навела конкретні приклади про способи збирання фінансів на підтримку організації і приєднання спонсорів для продовження праці. Причому 76 відсотків пожертв надійшло від звичайних людей, хто скільки міг. Від 2014-го р. було проведено 7 проектів: освіта, Старт-Ап, покази моди, концерти, наукові виступи тощо. Усього відбулося понад 500 різноманітних заходів і подій. За допомогою цих проектів разом зібрано 650 тис. дол. Під час цікавої дискусії відповідати на запитання допомагала Марія Сорока, голова «РАЗОМ».

Другий круглий стіл був на широку, глибоку і дуже актуальну тему – **«Многогранні вияви насильства у контексті патріархального устрою»**, яку представила присутнім Марина Приходько, представниця СФУЖО в ООН і вільна членка СУА. Марина є співпрацівницею (очолює Секретаріат) для проекту «Жіноча платформа для мирного діалогу», який розвинутий СФУЖО у партнерстві з Об'єднанням Методистських Жінок НУО при ООН. Вона розповіла про прояви насильницького устрою, від якого всі жінки страждають у всіх суспільствах, про коректне рівноправне трактування жінок, якого жінки домагаються, і про проекти-феномени опору, які налагоджують (налагоджують) уже цю пересічно-критичну ситуацію. Доповідачка в деталях висловила думки, пов'язані з фразою «Жінки, мир та безпека» і про те, якими способами жінки добиваються до повного,

рівноправного включення їх у розв'язування питань про мирні договори, про їхні потреби, взагалі про те, яке обличчя матиме Україна в майбутньому.

Вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні у 85-ту річницю відбулося на прохання СКУ (проект «Запали Свічку Пам'яті») у п'ятницю, 26-го жовтня, під вечір. Цю зворушливу церемонію ретельно підготувала і провела Надя Нинка, 3-тя заступниця голови СУА у справах зовнішніх зв'язків. Після вступної доповіді Н. Нинки про Голодомор в Україні було прочитано розповідь 95-річної Ніни Пінчук Ковбаснюк, яка пережила Голодомор.

Відтак відбувся показ фільму «Свіча Пам'яті», запалення свічок і відчитання всіма делегатками (по 3 ім'я кожна) 85 імен загиблих дітей, жертв з Луганської області. На кінець при свічках СФУЖівська громада заспівала їм «Вічна пам'ять».

Після вечері делегатки переглянули фільм «Жінки Майдану» режисерки Олі Онишко і зворушені до глибини душі розійшлися в сумній задумі на нічний відпочинок.

День другий, субота, 27-го жовтня. Делегатки знову при молитві споминали всіх членів СФУЖО, хто відійшов у вічність за час між двома конгресами, а спеціально злучилися думками з тими, хто якраз у цю суботу вранці прощався на цвинтарі Андрея Первозванного в Баунд Бруку зі св.п. Славою Рубель, великою Пластункою, Почесною членкою СУА, членкинею 64-го Відділу СУА і колишньою довголітньою співпрацівницею СФУЖО при ООН.

Традицією СФУЖО є надання Почесного членства. Вшановано у цьому 2018-му р. Почесною Членкою СФУЖО пані Надю Шмігель, яка підготувала сьогоднішніх представниць до ООН (2002 – 2012). Звання Почесної членки СФУЖО отримала також Галина Касіян (СУ Австралії) та Анна Карпинець (Велика Британія).

Цього дня відбувся третій круглий стіл на тему **«СФУЖО у 70-ліття: перегляд пройденого і нові можливості – шляхи в майбутнє»**. Маріянна Заяць, голова СУА, висвітлила широку та багатогранну тему «Гуманітарна праця СФУЖО». Співдоповідач – Ока Грицак, референтка суспільної опіки СУА, яка недавно повернулася з України, відвідавши різні регіони, включно з Луганською областю. Праця величезна і має великий обсяг. Честь і слава союзникам!

Про підтримку творчого та народного мистецтва дуже цікаво і з гумором говорила

мисткиня Софійка Зелик, представниця СФУЖО до ООН. Делегатки настільки були захоплені її розповіддю, що запросили до Канади на зустріч з відомою мисткинею-писанкаркою з Нью Йорку.

Про СФУЖО та Жіночий рух, про свідоме втілення обіцянок ООН Ради Безпеки та резолюції 1325 «Жінки, мир і безпека» про конечну участь жінок у всіх аспектах миробудування говорила Марина Приходько. Вона повідомила, що під час війни в Україні більше страждають жінки, ніж військові, бо залишаються вдома з дітьми, не мають зброї і не можуть безпосередньо брати участь у військових діях. Жінок не включають у розв'язування різних конфліктів. Але їхня участь позитивно впливає на вирішення всіх проблем, особливо у мирних переговорах.

Про СФУЖО та міжнародні структури, зокрема про ООН і стратегії співпраці з іншими НУО в рамках ООН, включно з ООН представництвами від СКУ доповідали головні представниці СФУЖО: до Економічної і Соціальної Ради – Марта Кебало і до Департаменту Публічної Інформації – Ірена Ярославич.

Прибув на XI Конгрес СФУЖО як гість Павло Грод, Президент Конгресу Українців Канади (КУК), який взяв участь у «Запитаннях і відповідях» і мав нагоду висловити деякі свої думки про розвиток СКУ та заявити свою підтримку для посилення ролі жіночих організацій у складі СФУЖО у рамках членства у Світовому Конгресі Українців.

Після обіду відбулися вибори нової Управи СФУЖО. Головою СФУЖО обрано Анну Кісіль (Організація Українок Канади, ОУК). Перша заступниця голови СФУЖО Євгенія Петрова (Торонто, ОУК), друга заступниця голови СФУЖО Марія Заяць (голова Союзу Українок Америки) і третя заступниця голови СФУЖО Марія Фінів (голова ОУЖ Великої Британії). Референтка Справ ООН Марта Кебало (СУА). Голосування було одноголосним.

Завершився XI Конгрес СФУЖО величним бенкетом, присвяченим 70-літтю СФУЖО, на якому були присутні понад 80 осіб. Під час святкової програми вшанували пам'ять першого історичного Світового Конгресу Українських Жінок (СКУЖ), який був скликаний головою СУА Оленою Лотоцькою у співпраці з ОУЖ-Е Іриною Павликовською 12 – 13-го листопада 1948-го р. у Філадельфії при участі й підтримці 10 українських жіночих організацій. Так була створена Світова Федерація Українських Жіночих Організацій.

Програмою бенкету вела Марія Заяць,

голова СУА. Гостей привітали традиційно – хлібом і сіллю – колач на вишиваному рушнику (дякуємо Софійці і пані Лярисі Зелик, членкам 64-го Відділу СУА з Нью Йорку).

Головною доповіддю на бенкеті був виступ д-ра Марти Кічоровської Кебало про 70-ліття СФУЖО, яка дуже цікаво розповіла про історію розвитку СФУЖО, доповнивши розповідь переглядом історичних фотографій із першого СКУЖ перших років розвитку федерації. Вона розвинула тему про важливий і цінний практичний підхід провладу СФУЖО задля підготовки ефективних діячок-активісток на громадському та міжнародному фонах в діаспорі, які старалися кожним можливим способом надавати допомогу Україні (включно з неформальною дипломатією), яку жінки взірцево і творчо виконували. СФУЖО не тільки зміцнювала зв'язок між українками у різних країнах діаспори, але й творила з них силу для мобілізації та підтримувала їх, як досвідчених провідників праці в громадах. Усі роки СФУЖО мала довір'я громади і не втратила це довір'я за 70 років. Прихильники СФУЖО розуміють, яка за нею сила і авторитет! Фактично СФУЖО своїм вкладом і співпрацею стала невід'ємною частиною українського демократичного жіночого руху.

Д-р Марта Кебало під час бенкету отримала відзначення Княгині Ольги за взірцеве ведення праці СФУЖО при ООН.

Наприкінці бенкету під час офіційного закриття Конгресу уступаючій голові СФУЖО Орисі Сушко надано звання Почесної Голови СФУЖО. Пані Орися урочисто передала новообраній голові Анні Кісіль символічну булаву, як символ влади чільної жінки СФУЖО.

Ось як привітала новообрану Голову СФУЖО на своїй сторінці у Фейсбуці д-р Ірина Ключковська, Директор МІОКу Львівська Політехніка: «Вітаю нашу дорогу, чудову Анну Кісіль з обранням на посаду Голови СФУЖО. Анна – приклад успішної жінки-українки, яка вмє давати відповіді на виклики, що кидає життя, вмє «мінус» успішно замінити на «плюс», досягати великих і малих цілей. Праця, помножена на талант, професійність і прекрасні людські якості – це Анна Кісіль, якою може пишатися Україна, якою пишаюся також і я! Прекрасно розумію, що бути головою СФУЖО – це ще один важкий обов'язок, який добровільно взяла на себе Анна. Ціную це і захоплююся! Щаслива, що доля подарувала радість і щастя знатися з Анною, такою доброю, красивою, успішною!»

Лідія Служ, делегатка XI Конгресу СФУЖО.

Sharing

NEWS & VIEWS...

Marianna Zajac, UNWLA President

On this December 1st, as I write my column for the first issue of *Our Life* for 2019, Ukraine once again finds itself in a precarious and dangerous situation. Late last night, UNWLA Vice President of Public Relations Nadia Nynka emailed our tri-state membership in N.Y., N.J., and Conn. with a request that members join a rally in front of the Permanent Mission of the Russian Federation to the United Nations to protest Russian aggression in the Sea of Azov and the seizure of Ukrainian ships and seamen. These events are a continuation of Russia's most recent military assault against Ukraine, which brazenly began in February 2014.

We remember with sadness and outrage that on December 1, 2013, a series of riots occurred in several locations of downtown Kyiv in response to a police crackdown on Euromaidan's protesters and journalists on the night of November 30. That day saw the highest number of journalists injured by police in a single event since Ukraine proclaimed independence in 1991.

However, December 1 will also be marked in Ukraine's history as the day when a referendum on the Act of Declaration of Independence was held in 1991 and an overwhelming majority of voters approved it. The referendum was called by the Parliament to confirm the Act of Independence, which was adopted by the Parliament on August 24, 1991. Citizens of Ukraine expressed overwhelming support for independence. On that same day, a presidential election took place and Leonid Kravchuk, the parliament chairman and de facto head of state, was elected to serve as the first President of Ukraine.

Ukraine's journey since 1991 has not been easy nor straightforward, and most will agree that the country has not reached its full potential as it faces its own internal hurdles as well as those hurdles clearly planted by its hostile neighbor. Since 1991, the UNWLA has joined the Ukrainian worldwide diaspora in disseminating information about the events in Ukraine, by contacting and encouraging our politicians to come to the aid of the country; we have also worked to help Ukrainian soldiers and their families who have

suffered from the current war. At this time, we are all anxiously following the latest events and will respond as needed.

The Ukrainian worldwide diaspora is represented by two umbrella organizations: WCU (World Congress of Ukrainians) and WFUWO (World Federation of Ukrainian Women's Organizations.) The UNWLA is a member of both of these organizations and follows their lead in responding to many action items. It is noteworthy to recall that the UNWLA was WFUWO's founding member.

From October 25 through October 27, the XI WFUWO Congress and a commemoration of WFUWO's 70th anniversary were held in Philadelphia, the city of its founding. The motto of this historical gathering was "Let us move forward towards a common goal!" This gathering was an inspirational one as delegates reported on their work and shared their challenges as well as their successes. We were given the opportunity to thank outgoing President (now Honorary President) Orysia Sushko for her dedication and many accomplishments during her tenure and to welcome WFUWO's newly-elected President Anya Kisil. We also pledged our support for future WFUWO initiatives.

In November, WCU held its Congress in Kyiv. The UNWLA congratulates Paul Grod who was unanimously elected as WCU's new president. We also thank WCU's past president Evhen Czolij for his tireless representation of the organization around the world. Mr. Grod visited the WFUWO Congress in October in order to share his vision for WCU as well as to thank Orysia Sushko and Anya Kisil for their service. WFUWO was one of the founding organizations of UWC, and as stipulated in UWC bylaws, the president of WFUWO is one of two UWC vice presidents.

We wish both these newly-elected leaders "God bless" as they move forward in uniting Ukrainians in reacting to and concretely facing Ukraine's many challenges.

Please see photos on pages 2-3: 1. UNWLA delegation to XI WFUWO Congress. Marta Kevalo (Br 64, N.Y.), Nadia Nynka (Br 75 N.J.), UNWLA President M. Zajac, Oksana Farion (Br 90, Phila.), Lida Slysh (Br 64, N.Y.), Iryna Buczkowski (Br 67, Phila). Absent from picture: Oka Hrycak (Br 75, N.J.) 2 Newly elected WFUWO President with Vice Presidents Maria Finiw (President of Organization of Ukrainian Women, Great Britain); Yevhenia Petrova; Anya Kisil; Marianna Zajac. 3. Newly elected WCU President Paul Grod at WFUWO Congress with M. Zajac.

Увіковічені Різдом

(Продовження зі стор. 1.)

Йдеться про «Заповіт» Тараса Шевченка, що **написаний на Різдво 1845-го р.** і який виправдано вважається одним з національних гімнів України. Він об'єднує всіх поневолених світу глибоким прагненням до свободи, закликом до визволення і твердою вірою у краще майбутнє. З цього неперевершеного шедевра політичної поезії часто починається ознайомлення народів світу з творчістю українського генія та Україною. Недаремно «Заповіт» став знаним у цілому світі та разом з віршами «Реве те стогне Дніпр широкий» і «Думи мої, думи мої» був візитівкою митця. Шевченків «Заповіт» перекладено майже всіма мовами світу. Завдяки праці найвидатніших майстрів слова, які трансформували твір Шевченка, маємо понад 500 перекладів на понад 150 мов! Вони належать перу таких видатних поетів, як І. Франко, Е. Войнич, Й. Бехер, О. Дюран, Я. Купала, Б. Пастернак та ін. Відтак і прислів'я маємо: «Шевченківський «Заповіт» облетів увесь світ».

Вірш вражає досконалістю та простотою форми, стислою виразністю та яскравістю поетичного малюнка, в якому злилися в одну гаму голос, колорит і краса рідної землі. Художня довершеність твору, а також мужній тон викладу, де особисті мотиви невіддільні від суспільно-політичних, ставить його у ряд найдосконаліших зразків світової лірики.

Чи знав Шевченко, що ця поезія стане найпопулярнішою поезією-піснею, народним гімном, закликом до боротьби? Достеменно, що автор не думав ні про славу, ні про почесні, ні про можливу кару за свої сміливі слова. Він тільки хотів сказати людям те, що думав і відчував.

Показово, що вірш одразу став популярним серед інтелігенції та селян, а також у колі **Кирило-Методіївського братства**. Товариства, що було утворене на Різдво того самого 1846-го р., що й «Заповіт», і головним завданням якого була побудова майбутнього суспільства на засадах християнської моралі через здійснення ряду реформ: знищення царизму та скасування кріпосного права і станів; встановлення демократичних прав і свобод для громадян; зрівняння у правах всіх слов'янських народів щодо їх національної мови, культури та освіти. Чи це також не є підтвердженням Різдваїної магії народження?

«Заповіт» є знаковим твором у літературній спадщині Т. Шевченка і всієї української

літератури. Йому судилося стати останнім потужним акордом у знаменитому циклі «Три літа» (1843–1845 рр.). Через століття він сприймається як суспільно-політичний маніфест, звернений до розуму і сердець українців. А тому зупинимося на історії написання «Заповіту», що дехто називає «шедевром, що родом з Полтавщини».

У 1845-му році Тарас Григорович став співробітником Тимчасової комісії для розгляду давніх актів (Київська археографічна комісія), що створили при канцелярії Київського, Волинського та Подільського генерал-губернатора й розмістили в приміщенні Київського університету Святого Володимира. Завданням цієї наукової установи було збирання та видання історичних документів, а також докладний опис археологічних пам'яток. На Шевченка поклали обов'язки описувати та змальовувати унікальні архітектурні споруди, церкви, монастирі, історичні пам'ятки, збирати різні фольклорні та етнографічні матеріали. Осінь і грудень 1845-го р. Шевченко у складі комісії працював на Миргородщині, а також на Переяславщині, що за тогочасним адміністративним поділом належали до Полтавської губернії. Це була пора особливого натхнення та творчого злету поета, коли він написав п'ятнадцять творів, різних за тематикою і жанровою належністю. Зокрема, поеми «Наймичка», «Кавказ», «І мертвим, і живим», «Єретик», «Сліпий», містерія «Великий льох», вірші «Холодний Яр», «Маленькій Мар'яні», «Три літа», «Минають дні, минають ночі», «Стоїть в селі Суботові...» та ін.

У грудні 1845-го р. Шевченко гостював у поміщика-декабриста С. Самойлова на Переяславщині. Тут він захворів на пневмонію. Недуга прикувала поета до ліжка. З кожною годиною йому ставало все гірше. Піднялася висока температура. Шевченко почав марити. Наляканий господар закутав поета в кожух і повіз у Переяслав до лікаря А. Козачковського, якого Тарас знав ще з Петербурга. Коні бігли завзято і подорожні швидко доїхали до найвищого місця у цій місцевості – до Виблої могили. Хворий Тарас раптом звівся і жагучими очима оглянув далину – і Дніпро, і кручі... І промовив: «Як умру, то поховайте... на оцій могилі...» Тобто поховайте поверх кургану, на козацькій могилі давнього часу, яких на Переяславщині багато.

Лікар-приятель зробив усе можливе, аби швидко привести Тараса до тями. Та у дні хвороби прийшла поету невесела думка, що це, можливо, останні години його життя. До всього

треба бути готовому, і до смерті також. У ніч з 24-го на 25-те грудня 1845-го р. нелюдськими зусиллями, перемагаючи хворобу, Тарас Григорович підвівся з ліжка, засвітив свічку, взяв папір, перо й ослабленими руками написав перші, такі страшні для молодої, 31-річної людини, слова:

Як умру, то поховайте...

Перед очима постали В'юнице, звідки недавно його привезли хворого, Трахтемирівські гори, величний Дніпро, золоті лани та бідні люди... і він продовжив:

Поховайте та вставайте,

Кайдани порвіте...

І вражою злою кров'ю

Волю окропіте.

Шевченко незабаром одужав і за завданням Археографічної комісії поїхав до Чернігівщини. А Заповіт пішов між люди та «зажив» власним життям. Його переписували від руки, читали в колі однодумців. Уперше поезія була надрукована під назвою «Думка» в збірнику «Новые стихотворения Пушкина и Шевченка» (Лейциг, 1859), пізніше багаторазово перевидавалася, зокрема у Львові (1863 р.) Але найбільшого поширення поезія набуває під час перевезення тіла Т. Шевченка в Україну. В автографі вона не має заголовка. У різних списках і різних виданнях цей вірш також називався «Завіщання», «Остання воля». Загальновідома та міцно закріплена назва «Заповіт» з'явилася як редакційна у виданні «Кобзаря» 1867-го року.

Невдовзі полтавський учитель Г. Гладкий поклав вірша на музику. А у 60-х рр. XIX ст. це також зробили М. Лисенко та М. Вербицький. І полетіла по світу пісня-заповіт! Було написано ще кілька музичних творів великих форм: кантати С. Людкевича, симфонічна поема Р. Глієра, кантати Б. Лятошинського, В. Барвінського, Л. Ревуцького. Відомо понад 60 музичних інтерпретацій твору. Також образи «Заповіту» втілювали у скульптурі, зокрема як постань месника, що розриває кайдани (скульптора М. Манізера у Харкові).

Друзі поета та його сучасники виконали заповіт Кобзаря. З далекого північного Петербурга тіло Шевченка перевезли в Україну до переповненого у повінь Дніпра, у край, де високі могили предків височать над світом. І поховали на крутій Чернечій горі над самим Дніпром. Бо велич того місця звирялася із заповітними рядками поета. У жодного правителя світу нема такої грандіозної усипальниці, якою стала над горою сама твердь небесна! Так поховав народ свого вірного сина.

Музей «Заповіту» у Переяславі.

У 2008-му р. в Переяславі-Хмельницькому, на підтвердження слів О. Афанасьєва-Чужбинського «*Покоління покоління Об тобі розкаже, І твоя, Кобзарю, слава Не вмре, не поляже!*» в меморіальному будинку А. Козачковського створено музей «Заповіту» Т. Шевченка. Така ідея була настільки органічною та незаперечною, що її підтримали науковці, громадськість міста і творчі, демократично налаштовані, українці.

Наші предки вслухалися у слова Тараса та набиралися від них сили і впевненості. Нам потрібен голос Тараса і нині: люблячий, ласкавий і добрий до кожного стомленого від брехні та невігластва українця, та гнівний і застережний до всіх, кому не дорогі наша незалежність, національна пам'ять і наше життя. Ми черпаємо з творів Шевченка радість, біль, смуток і любов до України. Ми вчимося у Тараса наполегливості у відстоюванні справедливості. А «Заповіт», Божою волею **народжений на Різдво**, залишається дороговказом до щасливого життя для кожного українця.

Відходить в історію 2018-й рік — складний і буремний, насичений звершеннями та поразками для кожного з нас і нашої України. І ми всі бажаємо, щоб з ним пішли в небуття всі негаразди, і щоб наступний рік приніс тільки радість від здобутого, примножив досягнення та допоміг жити у злагоді й добробуті. І щоб різдвяно-новорічні свята залишалися вісниками оновлення і гарних сподівань, наповнили прийдешній рік світлом дива та надії, принесли мир, добро і достаток. І щоб на Різдво продовжували народжуватися гідні українці, створюватися гарні товариства та писалися неперевершені поезії. Такі, над якими час не має влади.

Лариса Тополя.

СЛІДАМИ НАШИХ ПУБЛІКАЦІЙ

Гідний представник національного відродження

Звертаюся до Вас у зв'язку зі статтею Т. Кучерової «Українці, що відродилися» («Наше Життя», Ч. 11, листопад 2018, с. 14 — 15). У переліку осіб, які брали активну участь у національному відродженні України в 30-х рр. XX ст., не згадано мого батька **Сергія Пилипенка**. Здогадуюся, що причина полягає в суперечці між ним і Хвильовим. Ця тема обговорювалася багатьма українцями та докладно висвітлена у виданні «Сергій Пилипенко. Вибрані твори» (Київ: Смолоскип, 2007) і, особливо, у другому виданні 2018-го р., доповненому й переробленому. Там сказано, що «Смолоскип» презентує «*вибрані твори одного з видатних представників «Розстріляного відродження»*». Про мого батька, як людину, що є «прикладом лицаря духу доби розстріляного відродження», талановитого організатора, редактора, полеміста, громадського діяча, надзвичайно обдарованого письменника, можна писати багато. Але зауважу тільки на деяких фактах, що засвідчують його великий внесок у розвиток української культури.

С. Пилипенко був засновником спілки письменників «Плуг», до якої належало багато

талановитих письменників, які стали широко відомими. Також Пилипенко привіз із Казахстану, місця заслання Шевченка, вісім його картин і брав участь у створенні музею поета. У 2008-му р. на Національному конкурсі «Найкраща книга України» книжка «Сергій Пилипенко. Вибрані твори» дістала нагороду «Кришталева книга» у номінації «Проза», а видавництво «Смолоскип» отримало за неї Диплом першого ступеня. У видавництві «Київ — Париж — Дакар» недавно надруковано збірку оповідань і байок Пилипенка, в яких немає політики. Раджу авторові статті та читачам журналу також переглянути доповнене видання спогадів його дружини Тетяни Кардиналовської «Невідступне минуле»; книжку віршів (з використанням 4 мов) Міртали, доньки Пилипенка, з фотографіями її скульптур; а також перевидання моїх «Вибраних праць». Ці всі видання заплановано презентувати в університетах і бібліотеках України вже цього року, а на радіо відбулося кілька дискусій на цю тему.

Бажаю всього найкращого.

Ася Гумецька.

ПРОРОЦТВО 17-ГО РОКУ

Василь Симоненко

*Гранітні обеліски, як медузи,
Повзли, повзли і вибилися з сил —
На цвинтарі розстріляних ілюзій
Уже немає місця для могил.
Мільярди вір зариті у чорнозем,
Мільярди щастя розвіяні у прах.
Душа горить. Палає лютий розум.
І ненависть регоче на вітрах.
Коли б усі одурені прозріли,
Коли б усі убиті ожили,
То небо, від прокльонів посіріле,
Напевно б, репнуло від сорому й хули.
Тремтять, убивці! Думайте, лакузи!*

*Поштова марка
на честь 80-річчя
від народження
В. Симоненка.*

*Життя не наліза на ваш копил.
Ви чуєте? На цвинтарі ілюзій
Уже немає місця для могил!
Уже народ — одна суцільна рана,
Уже від крові хижіє земля,
І кожного катюгу і тирана
Уже чекає зсукана петля.
Розтерзані, зацьковані, убиті
Підводяться і йдуть чинити суд,
І їх прокльони, злі й несамовиті,
Впадуть на душі плісняві і ситі,
І загойдають дерева на вітті
Апостолів злочинства і облуд!*

***Василь Симоненко** (8 січня 1935 р. — 13 грудня 1963 р.) — український поет і журналіст, шістдесятник, що народився на другий день Різдвяних свят на Полтавщині. В. Симоненко, на думку критиків, став на шлях, указаний Т. Шевченком, й увійшов в історію української літератури як визначальна постать у боротьбі за державний і культурний суверенітет України другої половини XX ст. О. Гончар назвав його «витязем молоді української поезії», В. Захарченко — «поетом з горніх Шевченкових долин», а В. Стус сказав таке: «...На голос Симоненка, найбільшого шістдесятника із шістдесятників, поспішала молодь. Час поспішав так само». В. Симоненко став «душею» Клубу творчої молоді, заснованого у 1960-му р. Його учасники, як Л. Костенко, А. Горська, І. Драч, І. Світличний, М. Вінграновський, В. Стус, Є. Сверстюк та ін. ставили за мету об'єднати духовні та фізичні зусилля молодого покоління для розбудови оновленої України. Іменем поета названо п'ять премій, зокрема і літературна премія «Берег надії».

Василь Стус – Вірші

Vasyl Stus – Poems

Перекладачі: Аня Савадж і Ольга Періс
Translators: Ania Savage and Olha Paris

Якби поет Василь Стус пережив радянський ГУЛАГ, то він би святкував свій 81-й день народження 6-го січня, одночасно з традиційним українським святом *Святий Вечір* напередодні Різдва. На жаль, Стус помер у 1985-му році в радянському концентраційному таборі, на кращому етапі свого життя та творчої діяльності, після того, як був номінований на отримання Нобелівської премії з літератури. Стус і його поезія заслуговують урочистостей, уваги та визнання, особливо з нагоди його ювілею.

If poet Vasyl Stus had survived the Soviet gulag, he would be marking his 81st birthday on January 6, the traditional Ukrainian Christmas Eve. Unfortunately, Stus died in 1985 in a Soviet concentration camp, in the prime of his life and creative output, shortly after being nominated for a Nobel Prize in Literature. He and his poetry merit attention and recognition on this solemn anniversary.

Вірш 1

Коли я роки перебуду
і не задубну по снігах,
і донесу свою маруду
комусь на докір чи на страх –
чи ти в мені впізнаєш мужа?
Чи батька розпізнаєш ти?
Чи вам здадуться за байдужі
моїх зотлілих доль хрести?
Чи, може, заголосять руки
і заламаються уста,
і не впізнається з-за муки
твоя небесна ліпота?
Ти, краю мій, мене впізнаєш?
Признаєш сина у мені,
котрого любиш і караєш,
і спопеляєш на вогні?

Вірш 2

Як добре те, що смерті не боюсь я
і не питаю, чи тяжкий мій хрест.
Що перед вами, судді, не клонюся
в передчутті недовідомих верст.
Що жив, любив і не набрався скверни,
ненависті, прокльону, каяття.
Народе мій, до тебе я ще верну,
як в смерті обернуся до життя
своім стражденним і незлим обличчям.
Як син, тобі доземно уклонюсь
і чесно гляну в чесні твої вічі
і в смерть із рідним краєм поріднюсь.

Поєм 1

When these years pass
and I don't freeze in the snow,
And live through this trial
Despite someone's rebuke or fear –
Will you recognize a man in me?
Will you recognize a father?
Or will you be indifferent
To the fated crosses I have to bear
Or, perhaps, will your hands cry out,
And your lips grimace
And because of the suffering
Your heavenly beauty will not be acknowledged?
Will you, my land, recognize me?
Will you regard me as your son,
Whom you love and punish,
and incinerate in the fire?

Поєм 2

It is so good that I am not afraid of death
and do not ask if my cross is heavy.
In front of you, judges, I do not bend
in spite of a premonition of being sent to a far-
flung place.
I have lived, loved and did not take up filth,
hatred, curses or repent.
My people, I'll be back,
When in throes of death I will turn
my suffering, but forgiving face towards life.
As a son, I bow before you to the ground
And glance honorably into your honest eyes
And in death be reunited with my native land.

Перекладачі

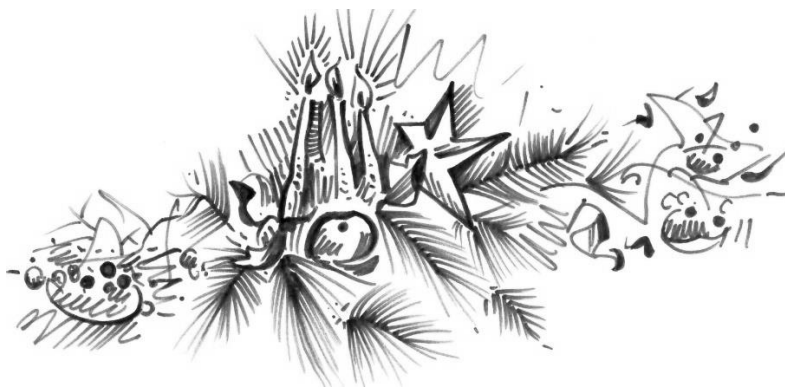
Аня Савадж, яка викладала в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка на початку 1990-х років, а також у навчальних закладах Криму, є автором-отримувачем винагород за написання книжки «Повернення в Україну» та перекладачем української партизанської автобіографії «Тисячі доріг» Марії Пушкір. Обидві книжки доступні для придбання на Amazon.com. Аня Савадж працює над перекладом віршів Стуса протягом декількох років і отримала підтримку та допомогу багатьох людей у цій справі. Особлива подяка Наталії Волошинович, старшому викладачеві у Волинського національного університету, за допомогу у підготовці дослівного перекладу обраних віршів.

Ольга Періс народилася та виросла в Херсоні (Україна), отримала ступінь кандидата економічних наук і працювала доцентом Херсонського національного технічного університету. У 2013-му році вона переїхала в Денвер, штат Колорадо, і стала брокером з продажу та купівлі нерухомості. Вступила до США у Колорадо два роки тому.

The Translators

Ania Savage, who taught at Taras Shevchenko National University of Kyiv in the early 1990s as well as in Crimea, is an award-winning author of "Return to Ukraine" and a translation of a Ukrainian partisan autobiography "Thousands of roads" by Maria Pyskir. Both books are available at Amazon.com books. Ms. Savage has been working on translating Vasyl Stus' poetry for several years and has received encouragement and help from many people along the way. Special thanks to Natalya Voloshynovych, Senior Lecturer in Volyn National University, for preworking the literal translation of the selected poems presented here.

Olha Paris was born and raised in Kherson, Ukraine, earned a PhD in Economical Sciences and became an associate professor (docent) at Kherson National Technical University. In 2013 she moved to Denver, Colorado, became a residential real estate broker, and joined the UNWLA in Colorado.

Schnee Baba

It was a cold and wintry day in Ellwangen, Germany, when I saw my first Schneemann or snowman. At first, I attentively watched what the older kids were doing; then they allowed me to join in their fun. Little did I know that they were using me as their go-getter. I remember how happy I was to run home to beg my mom for one carrot and a few small pieces of coal. I had been "ordered" to bring those items. My mom parted with one crooked carrot and a few tiny pieces of coal. She was happy that I, an only child, had found other children to play with. The older kids, my bosses, happily took my contributions, and I felt like I owned the world. I was important. They helped me make eyes out of two pieces of coal, and the carrot became a lovely, though crooked, nose. The remaining coal pieces were used as buttons for an imaginary sweater. Before long a snowman was born. However, in my eyes, this snowman was really a lovely doll, a Snihova Lyalya. But due to its rather large torso and crooked nose it became a big doll: a Snow Baba. – UZ

Як нести мир посеред насилля та війни: Міжнародна конференція про роль жінки під час конфліктів

В УКУ завершилася Міжнародна конференція «Жінки у час конфліктів: Екуменічна діяльність задля миру і справедливості», яку організував Лекторій СУА з жіночих студій у співпраці з Філософсько-богословським факультетом і Європейським товариством жінок-дослідниць богослов'я (European Society of Women in Theological Research). Це була одинадцята центрально-східноєвропейська конференція у межах діяльності товариства. Перша відбулася 20 років тому у Празі.

Упродовж 4 днів учасниці ділилися особистими враженнями, дискутували про роль жінок у важливих суспільно-політичних процесах, обговорювали значення релігійних і духовних ресурсів у період конфліктів, а також аналізували теми релігійних і духовних практик, що стали відповіддю жінок у час (пост) конфліктів.

Конференція зібрала близько 70 учасниць і доповідачок з різних європейських країн: Хорватії, Словенії, Польщі, Угорщини, Румунії, Чехії, Латвії, Литви, Росії, Нідерландів, Німеччини, Іспанії, Швейцарії, Греції. Серед промовців були також українські науковці, які розповіли учасницям про досвід українських жінок під час двох великих воєн, упродовж тоталітарного періоду в Україні, а також військового конфлікту на Сході України.

На тлі світових політичних процесів жінки стали активними учасницями громадського життя та ініціаторками суспільних реформ. Під час Майдану українські жінки відіграли важливу роль в організації медичної допомоги, координації гуманітарної допомоги та поширенні інформації з епіцентру подій. У ризикованих, небезпечних ситуаціях вони стали посередниками миротворчих процесів.

«Упродовж війни на Сході України багато українських жінок займалися волонтерством, організували психологічні *поради* (консультаційні пункти, — *ред.*) та надавали консультації місцевим жителям окупованих територій і внутрішньо переміщеним особам. Безпрецедентним для українського контексту є той факт, що серед когорт військових капеланів є монахиня. Тому миротворчий потенціал жінок є очевидним і про це треба говорити», — зазначає організаторка конференції Галина Теслюк, старша викладачка кафедри біблійних наук УКУ та координаторка Лекторію СУА з жіночих студій.

Жінки є носіями миру та прощення – це можна простежити і в біблійному контексті. У Старому та Новому Завіті є достатньо жіночих постатей, які зіграли доленосну роль у порятунку народу чи у процесах миротворення. Про миротворчий потенціал жінок у Євангелії від Луки розповіла у своїй доповіді Єкатеріні Цалампуні з Греції: «Жінки стають тими, хто проголошує Добру новину. Важливо не те, наскільки часто згадується у Святому Письмі про жінок, але те, наскільки важливим і доленосним було те, що вони зробили».

Доповідачки з Хорватії д-р Ядранка Ребека Аніч, віце-президентка хорватської секції ESWTR, і д-р Анна-Марія Рафай, представниця хорватської секції ESWTR, розповіли про військові злочини проти жінок під час громадянської війни в країнах колишньої Югославії, що відбувалися як на державному та суспільному, так і на індивідуальному рівнях.

Про згвалтування жінок під час воєнного конфлікту у країнах колишньої Югославії доповідала д-р Надія Фурлан Штанте зі Словенії, професорка богослов'я, наукова співробітниця у Науково-дослідному центрі Приморського університету. «Від жінок очікують доброчесності та невинності, а під час війни їх асоціюють з країною ворога. Тому вони першими стають мішенню», — зазначила вона.

Ізабел Апаво Фірі, заступниця генерального секретаря Всесвітньої ради Церков (World Council of Churches) з питань свідчення та дияконії Всесвітньої ради Церков (World Council of Churches) ознайомила учасників з екуменічною діяльністю Ради церков і вказала на важливу роль жінок у процесах миротворення у Південному Судані.

Щоб подолати насильство, варто створювати альтернативні образи влади, провідництва та порядку, вважає професорка з Центру сталого розвитку Даугавпільського університету д-р Дзінтра Ілшко (Латвія). На її думку, треба долати таку релігійну ксенофобію, адже і в релігійних колах потрібні жінки, які можуть промовляти до всього людства.

Гелен Зордраген.

Професорка Протестантського богословського університету в Амстердамі Гелен Зордрагер проаналізувала різні види суспільної активності українських жінок у час

війни на сході України на прикладі успішних проєктів.

Про те, що жінок треба надихати до миротворчої діяльності наголошувала російська дисидентка, професор, гостьова лекторка УКУ Єлена Волкова. Вона висловила жаль з того приводу, що російське диктаторство живить себе радянськими та репресивними практиками через театр гендерної рівності.

В останній день конференції учасниці мали нагоду дізнатися про українських жінок і стратегії їх виживання у складних політичних умовах ХХ ст., про їх духовно-літургійні практики, про взаємоповагу та солідарність, про самопожертву під час підпілля УГКЦ та активну роль у боротьбі за легалізацію Церкви. Зокрема, д-р Оксана Кісь розповіла про важливість віри та збереження духовних практик для жінок політичних в'язнів Гулагу, а д-р Світлана Гуркіна розповіла про участь жінок в житті підпілля УГКЦ.

Конференція проводилася за фінансової підтримки: Німецької католицької благодійної організації «Реновабіс» (Renovabis), Союзу Українок Америки (UNWLA), Нідерландської католицької фундації «Коммунікантес» (Communicantes), Нідерландської протестантської організації «Церква у дії» (Kerk in Actie), Фонду Конрада Аденауера (Konrad-Adenauer-Stiftung), Львівського конференц-бюро в рамках програми «Львів науковий», Протестантської організації «Хліб для світу» (Brot für die Welt), Хорватської секції організації «Екуменічна жіноча ініціатива» та анонімних благодійників із США.

Учасниці конференції планують наступні зустрічі, на яких будуть заохочувати жінок до діалогу, до пошуку рішень, до обміну своїми історіями. Адже таке обговорення досвіду та проблем, пов'язаних з травмами, дає більше сили діяти, і діяти разом.

Ірина Наумець, Львів.

Соціальна пам'ять діаспори за мотивами матеріалів Союзу Українок Америки

Кожна спільнота є тим, що воно про себе пам'ятає, стверджує німецький дослідник Ян Ассман. Зчитати пам'ять цілої спільноти — завдання не з легких, адже вона є ширшою, складнішою і комплекснішою, ніж пам'ять однієї людини. Нерозділена з іншими членами суспільства індивідуальна пам'ять помирає разом з її носієм. Тоді як пам'ять спільноти, або ж соціальна пам'ять, продовжує існувати. Поняття «соціальна пам'ять» має чимало визначень. Метафорично назвемо її *колективним сховищем минулого*. Тільки не варто приймати її за набір історичних фактів або подій. Це поле діяльності істориків. Соціальна пам'ять є радше реконструйованим відбитком минулого. Її наповнення залежить від загальнокультурного, політичного та інших контекстів, у яких існує спільнота. У великих соціальних групах, як діаспора, соціальна пам'ять забезпечує існування та розвиток групи. У контексті збереження соціальної пам'яті важливо розуміти: діаспора існує в іншомовному та іншочкультурному середовищі. А тому соціальна пам'ять є фактором, що напружує імунітет від можливої загрози асиміляції.

Українська діаспора у США стала об'єктом чималої кількості досліджень. Особливо її *Третя хвиля*: емігранти, що почали прибувати на континент наприкінці Другої світової війни та в післявоєнний період. І не випадково вони викликали інтерес у науковців: новоприбулі були більш освіченими, аніж емігранти перших двох хвиль. Серед них було багато представників інтелігенції: митці, науковці, медики, інженери, економісти. Нова хвиля вирізнялась яскравою громадянською позицією, створила розгалужену систему організацій і шкіл, започаткувала десятки нових видань. Та щонайважливіше: нові емігранти привезли з собою відмінний від панівного набір цінностей, сподів і соціальних норм.

Повернімося на хвилику до реконструкції минулого. Діаспора відтворювала минулий досвід в особливий спосіб, кінцевою метою якого було збереження національної ідентичності. Мети вдалось досягнути завдяки багатьом факторам. Найголовніший з них — Сполучені Штати Америки. Панівна у США концепція культурного плюралізму та лояльна імміграційна політика американської влади допомагала процесам збереження й самовідтворення діаспори. Консолідації сприяла етнічна

однорідність переселенців, а також їхнє компактне проживання. Оскільки новоприбулі приїжджали до США часто на запрошення своїх родичів або близьких, вони оселялись там, де й рідні: здебільшого у великих містах. Потужним центром, що об'єднує, була церква, довкола якої творилось громадське життя. Від спільнот інших емігрантів українську діаспору відрізняв високий рівень інституціоналізації. Комплекс національних організацій виконував для діаспори роль держави, яку вона прагнула створити у себе на Батьківщині. Зрештою, сама бездержавність українців на той час стала потужним творчим і мобілізаційним чинником для української діаспори.

У другій половині ХХ ст. у США активізувалися й жіночі організації. Вони ставили за мету виховувати молодь у релігійному та національному дусі. Найстарішою та найрозвиненішою організацією був Союз Українок Америки, заснований для об'єднання жінок з діаспори. У січні 1944-го р. СУА здійснив найефективніший крок для масового інформування про свою роботу й місію — почав видавати журнал «Наше життя». У першому ж номері журналу редакція виокремила дві найважливіші групи завдань. Перша стосувалась публікації матеріалів, присвячених вихованню дітей, догляду за будинком, харчуванню тощо. На американському ринку преси таких матеріалів українською було обмаль, а для українок, що не володіли англійською, ця інформація була вкрай корисною. Друга група завдань сформувалась для протидії повній асиміляції українських емігрантів в американське суспільство. Усі ці матеріали стали цінним сховищем нематеріальних компонентів соціальної пам'яті.

Чи не найважливішим носієм соціальної пам'яті в умовах багатокультурного середовища є мова. Тому природно, що СУА намагався зберігати українську писемність. Наприклад, одним із положень так званих «Заповідей українки на еміграції», опублікованих в журналі 1948-го р., є такий пункт: «Плекай в родині українську мову і вливай в душу твоїм дітям любов до неї». З іншого боку, на практиці чимало українців спілкувались англійською. А з роками англійська суттєво проникла у повсякдення українців. У 1985-му р. демограф д-р Воловина (Вісконсин) подає на основі перепису населення такі факти: «17 % українців говорять вдома українською мовою». Відповідно, решта

послугуються англійською. Зрозуміло, журнал намагався не втратити аудиторію та потенційних членів СУА, тому наголошував на важливості публікації матеріалів англійською. У середині 80-х на шпальтах можна прочитати звернення до редакції з проханням збільшити обсяг публікацій англійською.

Важливим і надзвичайно цікавим елементом соціальної пам'яті є недокументовані смисли. Це народна пам'ять про історичні події, діячів, фольклор, соціальні почуття (наприклад, почуття національної гордості чи національного приниження), прагнення до національного звільнення чи реваншу. Один зі смислів, що найчастіше з'являється на сторінках видання, стосується «виняткової мужності українського народу». Український народ постає таким, що всупереч війнам і численним людським стражданням веде боротьбу за звільнення. При цьому статус надзвичайної мужності закріплений винятково за українцями. «На місці нашого народу інші напевно б зникли як окремих народ, а існували б як етнічна група», — йдеться у статті 1981-го р. Одним із типових образів, що втілює колективні уявлення про мужність народу, є образ матері-жертви. «Мати-страдниця», «турецька бранка», «матинаймичка» — описи, що викликають співчуття, а проте не позбавлені героїзму, бо зрештою матір «відбудовує родинний затишок».

На ідеї «виняткової мужності» базується інший смисл — віри у «воскресіння» нації: народ такої відваги просто не може не вибороти собі незалежної держави. Поняття «воскресіння» є ключовим у пам'яті українців, що як соціальна група вирізнялись високою релігійністю. Наприклад, у редакційних статтях до Великодня Воскресіння Ісуса Христа та перемога світла над темрявою прирівнюється до перемоги над комунізмом. У радіопрограмі, присвяченій святкуванню Різдва Христового 1984-го р., комунізм називають «новітнім Іродом», а український народ порівнюють з пресвятою родиною, що, рятуючись від нього, змушена була покинути рідні землі. Показово, якщо в 40 — 50-х рр. існувало чітке бачення побудови незалежної України, до якої емігранти планували повернутися, як до батьківського дому, то вже в 70 — 80-х рр. серед спогадів бачимо менше згадок про рідний дім, хоча бажання й зусилля діаспорян залишаються спрямованими на допомогу й побудову України.

У пам'яті емігрантів того часу простежується також ідея вікової спадковості української державності. Лінія тягlosti пролягає через найбільші місця пам'яті — від

Київської Русі, Козаччини, гайдамаків, Січових Стрільців, до сучасників — вояків УПА, українських біженців, дисидентів. У соціальній свідомості переважає ідея, що Українська держава іде до становлення від покоління до покоління вже «багато століть» — чи то в межах інших держав, чи в підпіллі.

Неминучим у діаспорі є виникнення позиціонування «свій-чужий». Українські емігранти чітко усвідомлюють свою відмінність від американського суспільства, а що більше вони проживають у США — ще й від українського. Діаспора не є асимільованою, проте підкреслює можливості, що дають їй США. Україну в текстах часто називають «рідні землі», а США — «вільним світом». На початку 80-х рр. одним із пріоритетних завдань СУА стало досягнути представництва українок у політичних органах США, щоб використовувати політичні позиції для збереження своєї культури.

Діаспора прагне зберігати традиції та звичаї української національної культури, тому засновує церкви, читальні, видавництва, організовує спортивні змагання та літературні вечори. Національні свята та обряди відзначають з активним залученням місцевої громади. Передача знань про національні традиції наступним поколінням є соціальною нормою. Приміром, належно вихованими вважались діти, що відвідували заняття при парафіяльних чи українознавчих школах. Традиції вберігають від повної асиміляції і підкреслюють неподібність до інших культур. Традиції є способом зберегти ідентичність. «Традиція в'яже в одно увесь народ й творить його окремішність і береже від безслідного зникну», — читаємо на сторінках журналу 1951-го р.

Деяко окремо у списку компонентів соціальної пам'яті стоять технологічні вміння соціальної групи. Вони здебільшого не несуть обов'язкового національного забарвлення. Та оскільки діаспора є об'єднаною спільнотою передусім на етнічному ґрунті, навіть тут є національний елемент. Облаштування дому побутовими речами, пошиття і прикрашання одягу, виготовлення декору — на шпальтах журналу майже не знайдете побутових рекомендацій, типових для американської культури. А ось схеми вишивки та покрою українських сорочок, шаблони виготовлення солом'яних іграшок відповідно до української традиції, рецепти випікання хліба й пасок, почерпнуті від бабусь — цілком. Діаспора зберігала власну українськість до дрібниць навіть у побуті, оскільки «в Україні панував ворог, що стирив усе українське».

Христина Бондарева.

Гринівецька примадонна баба Марія

Марію Петрівну Гринишин у Гринівцях усі знають як веселу бабу Цапаху з Великої Царинки. У недавньому минулому, коли Гринівці через рекордне виробництво курток «власного бренду» називалося ще й *Куртєнградом*, баба Марія була визнана *першою бізнесменкою* села, а її власно розроблені моделі верхнього чоловічого та жіночого одягу мали великий попит у перебірливих циганів, що частенько навідувалися в гринівецький Куртєнград і зробили з баби Марії відому на цілий Радянський Союз «гринівецьку кутюр'є»!

Та це далеко не єдина цікава історія про дивовижну бабу Марію з Великої Царинки... Був у її недавньому житті один приємний випадок, через який про гринівецьку жінку заговорили навіть телебачення! Але про це у Гринівцях ніхто не знає. Хтозна, чи й сама баба Марія? Повертаючись якимось автобусом з чергового «гиндлю» додому, підсіла до неї в Томачи якась пані, що всю дорогу ока не зводила з книжки узорів української вишивки. Баба Марія і собі оком кинула на ті малюнки та й мовила необережно: «Се — купчікові, а се — панські, а се вовча лаба». Та пані з книжкою аж розцвіла від щастя, коли почула, що баба Марія не лише знає всі назви узорів свого села, але всіх їх перевишувала за свій вік! Бабиною сусідкою по кріслі була не абихто, а відома у нашому краї етнограф і народний майстер вишивки Ірина Свйонтек, медик за освітою, авторка численних фотоальбомів, яка 46 років досліджувала вишиті орнаменти Івано-Франківщини. Невтомна дослідниця навмання добиралася у невідоме їй село Гринівці з надією щось дізнатися і сфотографувати для свого нового фотоальбому «Вишивки Покуття» Тлумецького району. А лише сіла в автобус, як попала в саме «яблучко»! Баба Марія мала тої днини затяжну розмову про гринівецькі вставки*, манжети, крій давньої зрібної** сорочки, що від першого і до останнього стібка шилася і вишивалася виключно руками.

Ірина Владиславівна відразу зрозуміла, що їй сам Бог послав усезнаючу бабу Марію, яка ніби з книжки читала важливу інформацію із давнини. Розчулена і вражена цією випадковою зустріччю в гринівецькому автобусі, Ірина не раз згадає про це на своїх виставках, інтерв'ю, передачах обласного телебачення «Галичина». А цінна інформація від Марії Гринишин потрапить на сторінки чудового

Марія Гринишин.

фотоальбому Ірини Свйонтек «Вишивки Покуття».

Хто би міг тоді подумати, що через десяток літ трапиться так багато непоправного у житті відомої та шанованої І. Свйонтек з Івано-Франківська... Відома хранителька полотняного літопису, що обійшла вздовж і впоперек чимало сіл і селищ Івано-Франківщини, втраить ногу, а незадовго, 7-го березня 2018-го р. на 81-му році життя відійде у Засвіти. Жінка знала, що її роки лічені, і на інвалідному візку працювала ночами, щоб залишитися живою у своїх книгах, що стануть підручниками для інших поціновувачів рідного мистецтва.

А бідовій бабі Марії Бог вділить довшого віку. У серпні 2018-го року вона зустріла свою 92-гу Осінь! Але і це ще не все про «гринівецьку примадонну». Мені теж закортіло ближче познайомитися з найстаршою жителькою свого села. Коли я вперше переступила поріг хати Марії Петрівни, то відразу зрозуміла, що знання орнаментів нашого села, яке ніби «Отче наш» пам'ятала сільська жінка, були лише краплею того скарбу, яким володіє талановита Марія Гринишин! Я списала біля неї всі свої ручки, олівці, зошити, в диктофоні закінчилася касета на два боки, ще й батарейка сіла. На що Марія Петрівна саркастично мовила, що вона «лиш сі трохи розспівала!» Відтоді я вже ходила на Велику Царинку щонеділі, як до церкви. Жінці на той час було не мало, не багато: 80 літ! Але їй не треба було ніяких книжок, чи папірців, аби щось підчитувати, вона сипала зі своєї пам'яті так щедро, як гринівецькі засівальники на Старий Новий рік! Коли ж я повизбирувала та посортувала те добірне зерно, то вийшли в мене правдиві духовні скарби села Гринівці: гринівецьке весілля за давнім обрядом — Вінки, Коровай, Весілля в молодой, Пропій-весілля в молодого,

Відгостина. Я отримала чіткі рекомендації щодо давніх весільних танців «Шепки», «Шевце», «Котечки», «Волошки». Старша господиня поділилася зі мною усіма рецептами стародавніх весільних страв: душенини, саламахи, пересипки, фасоленки, лінивих пирогів. Я отримала чудовий майстер-клас щодо вишкання великодньої паски та «баби» за рецептом від весільної свахи баби Цапихи. А потім ще й була благословлена тою паскою: «Аби ти була така велична, як ся паска пшенична!» А крім паски навчилася від баби Марії пекти житній та кукурудзяний хліб.

Ніби правдивий пічник Марія Петрівна розтлумачила мені всі таємниці про те, як у давнину розкладали в хаті велику піч (від скремпліні з дощок до комина, що був з дерева), у якій не лише варили, пекли, але й вигрівалися і спали, як на теплій постелі. Я навіть отримала всі необхідні господарські поради, як будувати хату в сохах (без жодного цвяха)! Поки нарешті ми не взялися до суто жіночого діла — заплітання дівочої коси «у дрібниці» та вироблення «качурів» та «качок» з пасма волосся.

Окрему неділю ми виділили на ткання давньої і довгої зрібної сорочки із цвиклями. Я записала від старшої газдині безцінні поради по догляду конопляної сорочки: як прати, витачувати тачівкою і шліфувати дерев'яною ложкою зрібне полотно. А потім Марія Петрівна взяла в руки аркуш папери та олівець і намалювала за пару хвилин викройки головного жіночого та чоловічого одягу, що побутував у нашому селі у давнину: фусткової спідниці, рясної запаски, саміткового станіка, короткого кабата, петика, чоловічих штанів «райтків» та «колошнів».

З бабою Марією ми записали ще не одну давню пісню, що співалася у Гринівцях. Жінка пригадала всі дитячі пісні до руханок, що практикувалися ще за її дитинства у гринівецькій захоронці за отця Зеновія Кисілевського. Цікава до всього баба Марія пригадала також дитячі ігри на пасовищі, добру пригорщу гринівецького народного гумору та приказок. А потім не на жарт подивувала мене своїми власними віршами на колгоспну тему, які мала не в зошиті, а у своїй пам'яті! Мене не на жарт тягло до цієї незвичайної у своїй мудрості сільської жінки, що мала незмінну усмішку, відмінну пам'ять читати з голови, як з книжки, обдаровану особливим даром автентичного виконання давніх пісень, великою цікавістю до всілякого діла, а ще особливим даром — любити всіх

людей без винятку і тішитися життям, яким би воно не було.

Я часто стрічала життєлюбну бабу Марію в автобусі, на ярмарку, на гринівецькому цвинтарі. Її легко було впізнати здалеку по білій квітчастій хустині, зав'язаній кінцями назад, по приємній посмішці та по бесідливості. Жінка не любила мовчати, а коли балакала, то треба було мати біля себе блокнот і ручку, бо бесіда її ніколи не була «пісною». А ще треба було бути хіба що невидючим, аби не розгледіти в цій геніальній, малописьменній жінці свої неписані правила делікатного обходження з людьми у будь-якому місці — чи то на вулиці, чи в церкві. Її присутність усьому додавала приємної святковості. Хоча життя Марію, як і всіх людей її покоління, ніколи не гладило по голові. Жінку рятувало давно добре засвоєне правило: «Яким би голодним не був, а весело на людей дивиси» З ним і крокує по життю баба Марія і не надякується Господу за окраєць хліба насущного, за свою розміню «сотку» болісних, але не «лежачих» літ на коштурі, що недавно відсвяткувала. За всіх своїх живих 4-х дітей, які давним-давно вже пенсійного віку, але для неї вони завжди діти, яким не одну свою пісню зложила:

*Я си заспіваю,
Два голоси маю.
Оден пуцу гаєм,
Другий-по Дунаю.
Оден пуцу гаєм,
Щоби діти чули,
Другий по Дунаю,
Щоби не забули...*

Ірина Свйонтек.

Тримаю у руках світлини з недавнього минулого і питаю сама себе: «Чи знайдуться ще на цій Землі подібні до Марії Гринишин та Ірини Свйонтек люди?» А мені за великий гонор було знати цих легендарних у своїй простоті, мудрості та непомірній працьовитості обох легендарних жінок, життя яких було вишито чорним хрестиком, але стало найкращим орнаментом моєї маленької та милої серцю Батьківщини, ймення якій — Гринівці.

Наталія Слободян, Брансбург, США.

*Вуставка – фрагмент української вишиваної сорочки.

**Зрібна сорочка — сорочка з грубого полотна, витканого кустарним способом.

Жіноча освіта в Україні: історичний огляд

(Продовження. Початок у журналі «Наше життя» за жовтень місяць 2018-го р.)

Галина Барвінська в листах до батька, відомого українського політика, посла до Галицького сейму і парламенту у Відні Олександра Барвінського, з років свого навчання у школі описувала відвідини церкви та сповіді як неодмінну частину навчання. Про шкільний випускний іспит вона писала так: «Перед екзаменом пішли всі до церкви. Були там майже цілу годину. Як вернулись з церкви посідались в лавки і незадовго помолились всі. Було у нас дуже багато гостей. Найсамперед зачав ксьондз Реткевич промовою... Першу викликав мене і дав мені робінзона і свідокство, а від ксьондза Реткевича образок. Люньця дістала також робінзона і свідокство, а від ксьондза такій сам образок... Відтак помолились всі і закінчився екзамен».

Релігійний ухил жіночої освіти на зламі XIX – XX ст. дедалі частіше зазнавав критики, головню з боку молоді. У дискусіях про потребу коєдукації — спільного навчання хлопців і дівчат — у середній школі головним аргументом ставало те, що тоді «хлопці не були би такі дикуни, такі неотеси, як звичайно є, а дівчата перейняли би дещо з мужескої вдачі» (ішлося насамперед про надмір клерикального виховання жінок і культивування в них особливої сором'язливості й безініціативності). Консервативна більшість, однак, ще довго вбачала в коєдукації радше негатив, аніж користь. Щоправда, в цьому контексті досвід українців у Російській і Австро-Угорській імперіях відрізнявся. Наприклад, у Києві в 1908-му р. з трьох комерційних училищ два були змішаного характеру для дітей обох статей: це була перша в місті спроба спільного навчання хлопців і дівчат. У першій декаді XX ст. така практика поширилась і в інших великих містах. Загалом різниця у звичках товариського життя (і трактуваннях місця жінок у ньому зокрема) між тодішньою Великою Україною і Галичиною заслуговує на окрему увагу, — остання довго вважалась винятково консервативною.

Перші студентки. Здобування жінками спеціальної освіти (або принаймні тієї, яка переважала би базову) трактувалося одразу в кількох площинах. З одного боку, як альтернатива чи «запасний варіант» для тих, хто не вийшов заміж або ж утратив чоловіка. Освіта, кваліфікаційна посада, яку вона могла б забезпечити (найчастіше йшлося про педагогіку) і приготування до самостійного існування для незаміжніх ставали своєрідним посаговим капіталом. Такому їй баченню сприяла, серед іншого, і прагматика математичних підрахунків, за якими кількість незаміжніх жінок, особливо в містах, у відсотковому співвідношенні суттєво переважала число неодружених чоловіків. Тому «заопекватися тьми дівочками, пригтовленими остатись старими дівчатами», як писала преса кінця XIX ст., було «вопросом животрепещущім». З іншого боку, освіта на тлі дедалі швидших темпів життя та його економічних і культурних викликів на очах перетворювалася з привілею на потребу. Це усвідомлення цілком спокійно могло вживатися з переконанням про те, що освічена жінка не зможе належно реалізуватися в сім'ї, бо «втомлений домашньою опозицією та боротьбою з розумною і вченою дружиною чоловік не збереже в душі своїй необхідної рівноваги». Найбільше такий еkleктизм проявлявся в дискусіях про допуск жінок до вищої освіти, мабуть, тому їхній шлях до університетів виявився доволі довгим. Досвід українок Російської й Австро-Угорської імперій тут теж був різним. Уперше про потребу допуску жінок до вищої школи в Росії заговорили на початку 1860-х рр. Тоді своє бажання слухати лекції університетських професорів виявила група киянок, які звернулися з відповідним проханням до університетської Ради. Схожий прецедент знову стався у 1861-му р. — домашня вчителька Людмила Ожигіна клопоталася про вступ на медичний факультет Харківського університету. З цієї нагоди куратор Харківського шкільного округу написав неофіційного листа тодішньому міністру народної освіти, який, своєю чергою, доповів царю Олександру II і передав справу Л. Ожигіної на розгляд Головного управління шкіл. Управління вирішило, що справа надто серйозна і потребує обговорення в усіх університетських радах імперії. В Україні тоді було два університети — Київський і Харківський, і обидва відповіли на запит схвально, отож з 1861-го р. жінки отримали право записуватися до них слухачками. На жаль, скористатися цим вони ледве встигли: внаслідок студентських заворушень, які прокотилися імперією, вже у 1863-му р. відповідний дозвіл було скасовано, а заборона жінкам навчатися в університетах тривала аж до 1905-го р.

Отож жінкам, охочим здобути вищу освіту, не залишалось нічого іншого, як їхати навчатися за кордон або ж вступати до приватних освітніх закладів. Тих, хто обирав перший шлях, було дуже небагато, головню через платність такого навчання. Найпоширеніший напрямок освітньої еміграції — Швейцарія, зокрема Цюрих. Побоюючись поширення серед студенток популярних тоді

у Європі революційних ідей, російський уряд намагався всіляко зменшити закордонний освітній ентузіазм. Наприклад, уряд попереджав, що ті, хто після 1-го січня 1874-го р. не припинять занять в університеті й політехнікумі Цюріха, не зможуть продовжити навчання або складати іспити в жодному з навчальних закладів Російської імперії.

Альтернативним способом здобути вищу освіту для жінок в межах імперії з 1870-х років стали Вищі жіночі курси. Тоді ж таки в лексиконі жителів міст з'явилося нове слово — курсистка. По суті, Вищі жіночі курси (ВЖК) — це були приватні школи, у яких університетські професори викладали слухачкам предмети з курсу вищої школи. Влада розглядала створення таких навчальних закладів як тимчасовий захід, потрібний для обмеження освітньої міграції. На відміну від випускниць закордонних університетів, курсистки не могли серйозно розраховувати на продовження наукової кар'єри, хіба що як аматорки, а їхні дипломи не були тотожними університетським. Навіть попри такі обмеження, кількість охочих навчатися щороку зростала. В Україні перші такі курси з'явилися в Києві у 1878-му р., згодом також в Одесі й Харкові. Спершу курсисткам доводилося обирати з-поміж вельми скромних варіантів навчальних напрямів — історико-філологічний або фізико-математичний, згодом до цього переліку додалися правничий, медичний і комерційний.

Рух за вищу освіту для жінок у Австро-Угорщині припадає на 90-ті роки XIX ст. У 1890-му р. українки разом із німкенями й чешками подали петицію до Державної ради у Відні з відповідним проханням. Звітуючи про останню, часопис Радикальної партії «Народ» писав, що в ній жінки «головно ставлять аргументом злі економічні відносини краю, надмір конкурентів в кожній галузі праці», а також загальнодержавний брак лікарських кадрів, який жінки могли б вигідно заповнити. Схоже, найбільші сподівання покладалися на медичний факультет, однак реальну змогу записуватися сюди жінки отримали не в першу чергу. У Львівському університеті жінкам спершу дозволили вступати на філософський (1897), і лише згодом — на медичний відділи (1900). Правничий так і залишався недоступним їм до 1920-го р.

Перші студентки університетів стикалися з різними упередженнями у ставленні до себе. Жодних локальних особливостей у такій реакції не було. Проти спільних лекцій з жінками свого часу протестували студенти медичного відділу Берлінського університету і, як уважав дописувач однієї із львівських газет, «протестували зовсім підставово: жінка, в якій притупилось почуття встиду, здатна всякого мушину привести в конфузю». Розмови про вагу жіночого мозку та його можливості досягнути матеріал вищої школи ніхто, очевидно, серйозно не сприймав, але те, що такі спростування звучали в прилюдних обговореннях освітньої реформи, засвідчує загальне тло цих дискусій. Бажання жінок учитися нерідко трактували як щось ненормальне, їх підозрювали в імовірних аморальних чи антиурядових намірах, а їхнє прагнення освіти розглядали як зазіхання на пріоритет сім'ї, яку традиційно вважали першоосновою життєвої реалізації кожної жінки.

Щоб здобути вищу освіту, жінкам нерідко доводилося не лише опиратися усталеному суспільному канону та небажанням батьків, а й постійно шукати шляхів, як оминати заборони та перешкоди. Одна з найвідоміших математиків другої половини XIX ст. професорка Стокгольмського університету і членкиня Санкт-Петербурзької Академії наук Софія Ковалевська (Корвин-Круковська), щоб обійти незгоду батька на її вищі студії за кордоном, мусила взяти фіктивний шлюб із молодим геологом Володимиром Ковалевським. Звісно, ризик у таких випадках був чималим. Законодавче звільнення від батьківської опіки в заміжжі зовсім не гарантувало жінкам самостійності, а лише переводило їх під юридичну опіку чоловіка, який відтепер володів правом заборон.

Емансипація в освіті по-радянськи. Країна Рад до питання жіночої освіти підійшла прагматичніше та не лише взялася активно боротися з неписьменністю (яка серед жіночого населення виявилася куди більшою, ніж серед чоловічого), а й відкрила жінкам рівний із чоловіками доступ до всіх щаблів середньої освіти й забезпечила їх квотами у вищій школі. Згідно з переписом населення, станом на 28-го серпня 1920-го р. в Україні нараховувалося 12 247 350 неписьменних, майже дві третини їх становили жінки, з них у містах проживало 52,8 %, в селах — 72,9 %. Неписьменність не відповідала стратегічним планам комуністичного будівництва: взявши курс на формування «нової» радянської людини, партійне керівництво не могло втриматися від спокуси сформувати і «нову» радянську жінку, у чиєму образі освіченість відігравала важливу роль. Радянська офіційна риторика проголошувала, що «жінку необхідно підняти в її розвитку та підняти її революційність», з тим, аби вона змогла виховувати молодь в дусі комуністичної свободи. Без освіти таку амбітну мету важко було реалізувати, отож формування «нової» жінки, котра тепер мала відповідати запиту «трудівниця + активістка», відбувалося в тісному зв'язку з пропагандою

«освіти для всіх». Квоти на вищу освіту для жінок протягом 1920 – 1930-х рр. постійно збільшувалися. Від інститутів індустріального профілю вимагали приймати не менше як 20 % жінок, сільськогосподарського – 30 %, соціоекономічного – 35 %. Такі пільги поширювалися і на так звані робфаки (робочі факультети) та спеціально мали на меті притягнути жінок у наукову сферу, де їхнє представництво було особливо нечисельне. Усе це привело до того, що вже перед початком Другої світової війни кількість жінок у вищій школі зросла до 43 % від загального числа студентів. У повоєнний час ця тенденція зберігалася та пропорція чоловіків і жінок майже вирівнялася. Ситуація дещо змінилася в 1960-х р., коли через освітню реформу М. Хрущова преференції при вступі надавали людям із попереднім професійним досвідом (серед жінок він, очевидно, виявився меншим).

Попри проголошену рівність обох статей у доступі до навчання, практика була не такою однозначною. Щоб мати змогу претендувати на однакові з чоловіками місця у вишах, жінкам доводилося працювати набагато наполегливіше. Як свідчить вступна кампанія 1968-го р., до п'ятірки найпопулярніших у тодішньому СРСР інститутів було зараховано лише кожен четверту абітурієнтку, тоді як серед чоловіків вступив кожен другий. Це при тому, що успішність дівчат у школі була кращою за аналогічні показники хлопців. «Комсомольська правда», аналізуючи вступну кампанію в медінститути у 1970-му р., неприховано писала про фаворизацію чоловіків: «Хлопців – і це неможливо приховати – приймають у медичні інститути з нижчими оцінками, ніж дівчат... У дівчат становище в медицині складніше, ніж у хлопців: шлюб, немобільність, відхід від роботи – тимчасовий чи постійний, – коли сімейні інтереси переважають професійні, особливо коли сімейна економічна ситуація це уможливило. У хлопців не завжди глибші знання і вони не знають, як їх краще застосовувати, але з часом вони стають надійнішими працівниками».

Суттєво відрізнялося і спрямування освітніх студій, що їх обирали абітурієнти залежно від статі. Жінки частіше вступали на гуманітарні факультети (у тогочасних радянських реаліях вони вважалися менш престижними), а за чоловіками закріпився ярлик технічно орієнтованих. Обмежена кількість місць на висококонкурентних технічних факультетах при очевидній тенденції віддавати перевагу абітурієнтам, а не абітурієнткам, грала не на користь жінок. «Певна пропорція місць у спеціальних академічних інститутах призначена для навчання конкретно «чоловічих» професій, – писала авторка дослідження у 1973-му р. про соціально-професійний рівень тогочасної міської молоді. —...Слід визнати реальність того факту, що навіть якщо жінка у великому місті усвідомлює свої рівні права на освіту, вона досягає цього через додаткові індивідуальні зусилля порівняно з чоловіками».

Освітні стратегії жінок у наш час. Висновки. Горизонтальна сегрегація в освіті, тобто наявність «чоловічих» і «жіночих» галузей, спеціальностей, напрямів сьогодні дуже виразна. У 2013/2014-му н. р. в Україні жінки становили 52,3 % усіх студентів ВНЗ. Найпоширеніші напрями їхніх студій – гуманітарні науки, мистецтво, соціальні науки, медицина, педагогіка, природничі науки. Саме в цих галузях частка студенток переважала кількість студентів. Натомість інформаційні технології й інженерія залишалися пріоритетними серед чоловіків.

Майже рівна пропорція жінок і чоловіків у вишах однаково не означає таку саму рівність у їхніх майбутніх кар'єрних позиціях. Найпромовистіший приклад – освітня сфера, фемінізація якої вже довгий час і в різних контекстах є темою публічних дискусій. Попри тотальну перевагу жінок (80 %), які працюють у середній і вищій школі, їх кількість серед керівництва неспівмірно мала. Очевидно, у цього явища є свої причини. Озираючись на шлях, який подолали жінки, щоб здобути рівні можливості вчитися, неважко припустити, що їхня дорога до однакових можливостей урядувати буде не менш складною. Йдеться не про законодавство (формально права рівні у всіх), а радше про культурні фрейми, за якими суспільство й надалі трактує жінок як таких, яких треба вести. Обмежений доступ жінок до освіти був дієвим засобом контролювати їхні думки та життєвий вибір. Подолавши це обмеження, жінки здобули набагато більше можливостей планувати своє майбутнє, керуючись власними пріоритетами. Можна лише припустити масштаби їхніх перспектив тоді, коли наратив про «слабку/другу статтю» не номінально, а реально стане для українського суспільства глибоким анахронізмом.

(Джерело: Гендер в деталях: <http://genderindetail.org.ua>)

*Іванна Черчович, канд. історичних наук,
членкиня Української асоціації дослідників жіночої історії.*

ВІДЙШЛА У ВІЧНІСТЬ

Ярослава Парохоняк-Рубель

З невимовною тугою і жалем 19-го жовтня 2018-го р. сприйняли сумну вістку союзянки 64-го Відділу Союзу Українок Америки про відхід до Вічності нашої дорогої Посестри, Почесної членкині СУА, Почесної членкині 64-го Відділу СУА славної пам'яті Ярослави Рубель.

Цих високих нагород Слава Рубель була відзначена за довголітню віддану і жертвну працю для нашої організації. До кожної справи Покійна відносилась з почуттям великого обов'язку та відповідальності. Усе, що вона робила, було ідеально завершене та виконане на високому рівні.

Виконуючи обов'язки пресової референтки Головної Управи СУА, завжди дописувала до преси лаконічно, об'єктивно та цікаво. Слава Рубель була головою Видавничого комітету Конвенційних книжок 24-ї і 25-ї Конвенцій СУА. Ці книжки були зразково зредаговані і змістовні. У 64-му Відділі СУА була довголітньою головою Контрольної комісії, постійно жертвувала на всі допомогіві Акції СУА, а також спонсорувала конвенції СУА. Останні три роки Покійна була ініціатором і спонсором акції «Великодній кошик для воїна АТО» (900 воїнів в Авдіївці, що на Донбасі).

Слава Рубель – довголітній репрезентант СФУЖО до ООН, брала участь у засіданнях Національної Ради Жінок США як представник СУА. Багато років була постійним волонтером Українського Музею в Нью Йорку та меценатом багатьох виставок Українського Музею.

Але найбільше часу у своєму житті Слава Рубель віддала Пласту, де виконувала різні обов'язки – від виховниці до голови ГПБ (Головної Пластової Булави). Серед багатьох відзнак і нагород Пласту пишалася найвищою нагородою – орденом Святого Юрія в золоті. Слава Рубель була головою редакційної колеґії Альманаху 100-ліття Пласту (888 ст.)

Попри високий вік, до кінця свого трудолюбивого життя пані Слава була фізично активною, з ясным розумом і світлою пам'яттю. П'ять днів перед відходом в інший світ у шпиталі, де ми її відвідали, вона сказала: «Не журіться, пані, на ювілей нашого відділу в грудні я спечу торт». Але... Господь Бог розпорядився інакше, забравши її до свого Небесного Царства. Отримала від Отця Небесного особливу ласку, бо відійшла спокійно у сні.

Пані Слава Рубель була активною та жертвною парафіянкою церкви св. Юра в Нью Йорку, членом Церковної Ради. У 40-й день відходу в інший світ у церкві св. Юра в Нью Йорку Службу Божу та панахиду за св.п. Ярославу Рубель відправляли чотири священники в присутності членів родини і близьких друзів. У цей день Служба Божа за Покійну відправлялася також у Стенфорді, Конн. В домі Покійної відбувся поминальний обід, який підготувала Богданна Даньків, віддана помічниця св.п. Слави і господарська референтка 64-го Відділу СУА. Під час тризни за давньою народною традицією нашу Посестру пращали традиційним похоронним колачем – поманою, яку виготовила Ляриса Зелік. Присутні згадували цікаві життєві моменти спілкування з великою українською патріоткою, побожною християнкою, яка подавала особистий приклад ревного служіння своєму народові, своїй організації, рідній Україні. Вона була прикладом в усьому: обов'язкова, точна, акуратна, працювита, скромна, чесна, дисциплінована, вимоглива до себе і до інших.

Колач-помана.

У своїх молитвах просимо Господа Бога прийняти душу Покійної до Царства Небесного для вічного життя. В наших серцях світла пам'ять про Дорогу Посестру св.п. Славу Рубель залишиться назавжди.

Лідія Служ, голова 64-го Відділу СУА.

Ukrainian National Women's League of America, Inc.
Стипендійна Акція Союзу Українок Америки

*Вітаємо всіх спонсорів і добродіїв, які уможливили Стипендійній Акції СУА спокійно
закінчити 51-й рік своєї безперервної діяльності.
Усім нашим партнерам, посестрам та співпрацівникам в Україні щиро подяка за велику безкорисливу
співпрацю, без якої Стипендійна Акція СУА не втішалася б успіхами.*

*Від імені Ваших стипендіатів щиро вітаємо з побажаннями
Щасливих Новорічних і Благословенних Свят Різдва Христового!
Христос Рождається! Славимо Його!*

*Члени Комісії Стипендій СУА: Анна Кравчук, Люба Більовщук, М. Оріся Ярусь,
д-р Дарія Новаківська Лістї, Надія Яворів та Вікторія Міщенко, адміністратор бюро.*

До нас пишуть...

Шановні добродії Стипендійного бюро СУА! Вітаю Вас з Новим Роком і Різдва Христовим!

**Веселих свят та людського тепла,
Хай буде достаток і гарні діла!**

**Нехай Малий Ісус на сні,
Що в темну ніч на світ прийшов,
Дарує Вам усім та Україні
Надію, Віру і Любов!**

З вірою у мир в Україні – Ваш стипендіат Дмитро.

«Мамо, не переживай, подивися, тут так багато людей і дітей таких, як ти!!!» Так потішала 8-літня донечка Ангелінка свою маму, яка захворіла на міопатію м'язів і тепер на візочку. Очікує результати генетичного аналізу. Недавно у Львові вони відвідали виступ Ніка Войчича, де він зібрав різних людей, з різною вірою, з різними особливими можливостями! Усі вони — дорослі, і малі, здорові і хворі — відчули себе одним цілим! Мама Ангелінки — це наша колишня стипендіатка Юлія (Сех) Петришин, написала: «Почули багато історій про життєві біди. Багато емоцій і сліз. Було важливо побачити, як люди живуть, які вони. Мені дуже важко змиритися, що я на візочку, але я хочу, щоб люди з такими самими проблемами, як у мене, не втрачали надію та віру в життя... і не «падали духом», а молилися та вірили в самих себе.

Юлія й Ангелінка Петришин.

З РІЗНИХ НАГОД

З нагоди 101-х уродин нашої Мами, **Стефанії Савчин**, посилаю **\$101** на потреби Стипендійної Акції СУА.

Ірка Савчин Долл,
75-й Відділ СУА, Мориставн, Н. Дж.

Dear Mrs. Krawczuk, List and checks of UNWLA Branch 12 sponsors' donations totaling **\$1,900** is enclosed:

\$400 Dr. Daria H Rusyn, UNWLA Branch 12, OH;

\$330 Wolodynyra Krasniansky, Natalie Simms;

\$220 Larissa Muzyczka, St. Andrew Church Coffee Hr;

Please send me both annual reports (2018 printouts) when available. I hope all is well with you and yours. *Веселих Свят!*

Natalie Simms, Scholarship Chair, UNWLA Branch 12, Ohio.

**ПОЖЕРТВИ ЗА ЛИСТОПАД 2018-го р.
NOVEMBER 2018 DONATIONS**

\$1,000 Orest & Lidia Bilous Family Foundation (56);

\$840 Dr. George E. Jaskiw, MD;

\$820 Elisabeth Iwaniw Jones;

\$660 Nadia A. Jaworiw (98); UNWLA Branch 136, FL (136);

\$550 UNWLA Branch 85, IL (85);

\$440 Myron B. Krawczuk (98);

\$400 Stefania Perrong (43);

\$330 George Horb (101), Aurelia Hrab (113), Michael S. Humnicky, Oksana A. Lew (56), Bernard & Anna Krawczuk (98), Stephen W. Nachesty, Irene Sherba (90), Roma Shuhan

(83), Dr. Raymond E. Winicki (108), UNWLA Branch 76, UNWLA Branch 83, NYC;

\$250 Melanie Hryciuk Mazzorana (98);

\$220 Anna M. Andriuk, Bohdanna Chudio (28); Walter I & Mary Kononenko, Dr. Orest & Maria Kozicky, Motria Mychajluk (86), John Pluta (13), Peter & Stacey Polanskyj (98), Zoriana Stawnychy, UNWLA Branch 38, CO, UNWLA Branch 132 MI, UNWLA NJ Regional Council (NJRC);

\$110.01 Anne M. Kaczmarczyk Evans;

\$110 Irene S. Ochrymowych (86), Alexandra Lisa Self (98 NJ); UNWLA Branch 45, MI;

\$21 Renata Bihun (28).

Happy New Year 2019!

*We thank you for your generosity,
Щиро дякуємо за Вашу благодійність!*

*М. Оприся Яцусь, скарбник Комісії стипендій
СУА,*

Анна Кравчук, референтка стипендій СУА.

UNWLA, INC Scholarship / Children-Student Sponsorship Program
P.O. Box 24, Matawan, New Jersey 07747-0024 • Phone: 732-441-9530. Email: nazustrich@verizon.net

Пам'яті тридцяти

Павло Тичина

На Аскольдовій могилі
Поховали їх –
Тридцять мучнів українців
Славних, молодих...
На Аскольдовій могилі
Український цвіт! –
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.
На кого посміла знятись
Зрадницька рука?

Квітне сонце, грає вітер
І Дніпро-ріка...
На кого завзявся Каїн?
Боже, покарай! –
Понад усе вони любили
Свій коханий край.
Вмерли в Новім Заповіті
З славою святих. –
На Аскольдовій могилі
Поховали їх. (1918 р.)

Вірш присвячений бійцям київського Студентського Куреня, які 29-го січня 1918-го р. разом з козаками «Вільного козацтва» полягли під Крутами у нерівному бою з 4-тисячним підрозділом російської Червоної гвардії. Затримка ворога поблизу селища Крути дала змогу українській делегації укласти Брест-Литовський мирний договір, що врятував молоду українську державність. 19-го березня 1918-го р. тридцять знайдених тіл полеглих поховано на Аскольдовій Могилі над Дніпром у Києві.

ЖОВТЕНЬ 2018

ФОНДИ

На меморіальний фонд ім. Марти і Андрія Бачинських складаємо **1,000 дол.**

Андрій і Анна Андріюк.
У пам'ять Марти і Христини Озарків складаю **20,000 дол.** на меморіальний фонд ім. Марти і Христини Озарків.

Марта Шиприкевич.

ДАТКИ НА 400К КЛЮБ

по **1,000 дол.** – Головна Управа СУА, Оксана Тритяк, Адріана Лешко, Ольга Ставнича.

ДАТКИ НА ВИСТАВКУ «Andy Warhol Endangered Species»

по **1,000 дол.** – Максим Пизюр і Ганя Кріль, Люба Фірчук, Округа Детройт СУА, Григорій і Оксана Волошук.

ДАТКИ НА ВИСТАВКУ «Full Circle, Ukraine's Struggle for Independence 100 Years Ago»

10,000 дол. – Славомира Білас;
по **5,000 дол.** – Надія Масик, Яра Ріпецька вон Гелббіг;

1,050 дол. – Анет і Богдан Савицькі;
по **1,000 дол.** – Ірена Рішко, 113-й Відділ СУА, Лариса Пасчук, Кейті Ванг і Андрій Котляр, Ярослав і Лорі Біланюк, Daniel Kashimer, д-р Данило Кунцьо, Мирослава Новаківська Волошин в пам'ять родичів Сидора і Євгенія Новаківського, Ілона і Петро Шиприкевичі, Ірина Куровицька, родина Оляч, Александер Ляброс, Юрій і Александра Раковські, Аркадія Коцибала, Христина Лисобей, Merck Foundation matching Dr. Maria Motyl & Joseph Laraia, Надя Троян, Люба Мельник, Володимир Хлебовиш, Orentreich Family Foundation;

по **500 дол.** – Михайло Назар, Катря Червоняк;

по **100 дол.** – Віктор Мельниченко, А.М.С. Мікс;

25 дол. – Helen O. Nicholas;

20 дол. – Ірена Пташник.

ДАТКИ НА МУЗЕЙ

35,000 дол. – д-р Юрій і Рома Темницькі;
10,000 дол. – Vera M. Trojan & Mark P. Carthy;
по **1,000 дол.** – проф. Ярослав і Алла Лешки;

500 дол. – Александер Кізима;

400 дол. – Христина і Олег Самійленки;

200 дол. – Надія Бігун, Ірена і Богдан Глушевські;

160 дол. – Богдан і Лідія Крамарчук;

по **100 дол.** – 118-й Відділ СУА, Anna Ulitsky, Наталія Сигіда, Наталія Головінська, Лідія

Хома, Іван Марущак, Martha M. Cybuk;

по **50 дол.** – Мирослава Мирошниченко, Юліяна Сус, Микола Роговський, Ірена Плис, Наталія Струтинська, Marianna Wakulowska, Wictoria Wakulowska, Марія Савицька, Christine Ostapiak, Nadia Gluch;

25 дол. – Надя Яворів;

20 дол. – Томас Бокон, George & Emma Slyz;

15 дол. – Анастасія Терерічко;

по **10 дол.** – Василь Барабаш, Maria Lidia Slysh & Sviatoslav Levytskyi, Yaroslav & Larisa Shcheglov; **5 дол.** – Марія Василів.

З НАГОДИ

З нагоди уродин **Анни Алиськевич** родина та приятелі бажають їй Многая Літа і складають датки на УМ:

250 дол. – Орест і Ліда Білоус; **200 дол.** – Ingolf & Ursula Holm-Andersen; **150 дол.** – д-р Роман Алиськевич, Ірена Григорович; по **100 дол.** – п-во Панас, Нестор і Рома Максимович, Ліда Черниченко, Віра і Остап Тершаківці, Марія Тершаковець, **50 дол.** – Марія Алиськевич.

Вітаю **Олю Гнатейко** з уродинами та складаю **1,000 дол.** на УМ. Бажаю їй Многая Олена Харкевич.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять **св.п. Галі Одуляк** складаємо датки на УМ:

650 дол. – Звенислава Лебедович;
300 дол. – Ольга Понос; по **100 дол.** – Тереза Куріца, Юрій і Оксана Базилевські, Орест Лебедович, Богдан і Світлана Кордуба, Богдан Бартко і Марія Фіголь, Ольга Ставнича, Ліда Лешук; по **50 дол.** – Віра Старух, Віра Андрушків; **25 дол.** – Адам і Марта Гаїш, **1 дол.** – Віліям Бурбан.

У пам'ять **св.п. Василя Тершаковця** з нагоди 10-ї річниці смерті складаю **100 дол.** на УМ. Марія Томоруг.

У пам'ять **св.п. Дарії Кравченко** складаю **50 дол.** на УМ. Марія Томоруг.

У пам'ять **св.п. Надії Кулинич** складаю **50 дол.** на УМ. Марія Томоруг.

Замість квітів у пам'ять **св.п. Константина «Кока» Кюфаса** складаємо **150 дол.** на УМ. Нестор і Марта Базарки.

Замість квітів на могилу **св.п. Володимира Процика** складаю **50 дол.** на УМ.

Олександра Леся Юзенів.

У пам'ять **св.п. Тетяни Демчук** складаю **250 дол.** на УМ. Романа Даниш.

In memory of **Natalia Chaplenko, Taissa Meleshko and Maria Polanski** we are donating **\$60** to The Ukrainian Museum.

Bernard and Anna Krawczuk.

Різдвяні Святки

Пахне зима молодим снігом,
Свіжість студено бринить.
Хтось називає це «холодрига»,
Іншого ж це п'янить
Я набираю снігу у жмені,
Сиплю за комір «комусь»...
Зими летять, мов коні шалені,
Одначе в Висоцького вчусь:
Ой не спішіть ви, сани різдвяні,
Дайте ввібрать широчинь...
Радість, посяну ще дідами...
Колядок щирю теплінь...
Ой не крешіть з-під копит льодом,

Дайте відпить з келишка
Тепле питво мого народу,
Що зветься «Йордан-ріка».
Не позирайте оком скаженим
На сніжну білість оцю...
Після Василя діток поженим
Й пташкам роздамо кутю.
Будем радіти холоду й снігу,
Першій в косах сивині,
На рушникові теплому хлібу
Й літу, що сниться мені.
Тетяна МакКой, Теннесі.

❖ ДОПОМОГА ЖЕРТВАМ ВІЙНИ ГІДНОСТІ

\$6000 Daniel Kashimer.

Замість квітів на свіжу могилу довголітнього приятеля **бл.п. Зенона Шпона:**

по **200 дол.** Христина і Олександр Криницький, Ірена О. Свистун, Орест Свистун, Андрій і Джудит Свистун; **100 дол.** Ліда Свистун. Ляриса Шпон з родиною щиро дякують Орисі, Христині та Олександрові Криницьким, Андрієві та Джуді Свистун, Ліді й Орестові та бажають їм Божого благословення!

По **500 дол.** 83-й відділ США в Нью Йорку; UNWLA Branch 118, Houston, Texas.

\$250 In memory of **Myroslawa Zubal.**

Physicians and Staff, CHOP Otolaryngology.

In memory of **Myroslawa Zubal**, mother of Larissa Bilaniuk, a great friend and co-worker who is greatly respected by all; MD of Children's Hospital of Philadelphia:

\$200 Friends and Co-Workers of Larissa Bilaniuk: Phyllis Hendy, Ralph Magee, Deanna D'Amico, Justine Wilson, Alyssa Laberta, Dana Allen, Ban Pham, Trish Mecca, Helen Morell, Colleen Flowers, John Dell, Rachel Golembksi, Erin Walter; **\$50** Steven Handler.

200 дол. Замість квітів на могилу **бл.п. д-ра Любомира Явного**, що відійшов у Вічність 25-го січня 2017-го р. Ірена Хухра.

In memory of **Irene Beley:**

\$100 Peter & Christine Boyko; Anna & Jurij Petrenko; **\$50** Rose & Peter Boyko.

\$100 In memory of **Zenon Shpon.**

Nestor, Mindy and Roma Kassaraba.

50 дол. Замість квітів на могилу **св.п. Олени Морозевич**, колишньої союзниці, котра відійшла у Вічність 28-го червня 2018-го р. в Колорадо. Марія Фіглюс.

Пресовий фонд
ОЕЗОЕЗОЕЗОЕЗОЕЗОЕ

GRANDMOTHERS' FUND

300 дол. 45-й Відділ США ім. Катрусі Зарицької в Детройті.

\$200 UNWLA Branch 118, Houston, Texas.

\$50 Juliana Sus, Bohdanna N. Bihun.

440 дол. 83-й Відділ США в Нью Йорку.

GENERAL DONATION

\$50 Gregory Bazydola.

Philadelphia Regional Council Celebrates 80th Anniversary with Pizazz and Panache

by Petrusia Sawchak, Press Secretary

On October 20, 2018, the Philadelphia Regional Council held a Haute Couture Fashion Show featuring designer Tetyana Paliy of Lviv, the Maximilian Fur Collection from Bloomingdale's, and the Art-to-Wear Jewelry of Masha Archer of San Francisco. The event, held in the newly renovated hall on the spacious grounds of St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Church in Jenkintown, Pennsylvania, was a celebration of the Philadelphia Regional Council's eight decades of existence and was attended by approximately 300 people. The fashion show was sponsored by the Ukrainian Selfreliance Federal Credit Union and various other companies and individuals.

The evening commenced in the church entrance lobby with an elaborate array of hors d'oeuvres and cocktails, providing guests with an opportunity to view and purchase the one-of-a-kind jewelry and hand-painted icons created by Nataliya Stasiv of Lviv and the beautiful scarves crafted in various fabrics by Zoriana Sokhatska of Philadelphia. This exhibit was organized by UNWLA Branch 67 as a fundraiser for the Ukrainian Museum in New York City.

As attendees enjoyed their dinner, which was served before the fashion show, they also had an opportunity to review the program booklets, which included information about the Philadelphia Regional Council, participants of the artistic program, list of patrons, and the names of the models, many of whom are members of the Philadelphia's Ukrainian community.

The fashion show was emceed by Marta Rubel and Marc Chuma, who opened the program by warmly congratulating the Philadelphia Regional Council on its 80th anniversary. The emcees also acknowledged and thanked Eryna Korchynsky, fashion show director and member of the Philadelphia Regional Council, for spearheading the event as well as hosting and coordinating the fashion show, and congratulated Halyna Henhalo for her leadership as president of the Philadelphia Regional Council. The women worked tirelessly with a very active committee for months to create a very successful exciting event.

As music pulsed in the background, the models strutted down the runway, creating an aura of enthusiasm for the fashions being displayed. The audience was dazzled by the production, a dynamic and exciting performance that might easily be remembered as the "The Showstopper of the Year" by some Soyuzianky and their guests.

The first part of the Couture Fashion Show was dedicated to the Maximilian Collection, which featured 54 unique coats and jackets in various styles, lengths, and fabrics, including many shearling lamb creations in black, brown, green, grey, purple, pink (and even some multi-colored versions) as well as mink, chinchilla and fox creations. The collection radiated a high level of creative energy and innovative changes to fur design. The Maximilian Furs establishment originated in Warsaw, Poland, but its furrier owners were forced out of the country in 1939. They settled in New York City and established themselves as trend-setters. Their collections are now featured in specially designated salons in Bloomingdale's department stores.

The Marsha Archer jewelry was worn by the models, both men and women, wearing the fur creations. An internationally acclaimed jewelry designer, Marsha Archer (nee Maria Muchin) was born in Kyiv and immigrated to the United States in 1949 with her parents. She later married Charles Archer in Mexico, moved to the Southwest, and later to San Francisco. For more than four decades, she has worked on designing and producing exquisite jewelry. She uses coral, turquoise, and silver in her necklaces, and her creations reflect her Ukrainian cultural heritage. Masha's designs have been shown internationally and the list of venues includes the Pecherska Lavra in Kyiv, the Ukrainian Museum in New York, Saks Fifth Avenue stores, the San Francisco Opera House, the Metropolitan Museum of Art, and more.

More than 60 ensembles of the Tetyana Paliy fashions were showcased in the show. Designed for men, women, and children, the garments featured in the collection included many beautiful flowing dresses, many white and others in various colors in lovely fabrics intricately embroidered with Ukrainian traditional and contemporary designs. Many of the dresses featured bold florals and roses in rich red, pink, lavender, and purple hues. Ms. Paliy likes using a cummerbund with the same design to show off the wearer's waist.

Tetyana Paliy’s designs have been described as both whimsical and elegant. Some of her creations are “retro” in style, indicating a love of the past. One example of this phenomenon in the featured collection was a beautiful wedding gown and wedding shirt for the groom—each embellished with charismatic Ukrainian embroidery on exquisite fabric.

From top, left to right: Stunning purple sheared lamb fur jacket with dramatic sleeves from the Maximilian Collection available at Bloomingdale’s with Masha Archer Art-to-Wear necklace completing the look; From the Tetyana Paliy collection: whimsically embroidered shirts for young lads; Created by Tetyana Paliy, a magnificent and utterly unique wedding attire with headpiece adorned with purple roses designed for a modern Ukrainian bride; From the Maximilian Collection: Elegant ensemble for a man strong and confident enough to wear a smashing Masha Archer necklace. All photos by Andrij Korchynsky.

After the fashion show presentation, guests examined the items for purchase with 25 percent of sales designated to the Ukrainian Humanitarian Relief Effort specifically to help families in eastern Ukraine affected by the recent military crisis.

In closing, it is worth noting that Ms. Paliy participated in the Miss World competition held in China by creating the national ensemble for Miss Ukraine. Her work has also been featured at the UAModna Chicago Fashion Show in 2016 and at a fashion show held in Montreal.

Snowman vs. Snow Baba: Cultural Semantics

Once upon a time, when I was a child growing up in Philadelphia, the snow fell and fell and fell all night, leaving the streets covered in white fluffy drifts. By morning the snow was deep enough to make walking and driving to work or school difficult, so parents and children took the day off to shovel and to play. Our family joined the neighbors, non-Ukrainians, who started making snowmen. We went in a slightly different direction and created a beautiful Snow Baba, adorning her with a fancy flowered hat and scarf. The neighborhood kids started singing “Frosty the Snowman,” a song we were not familiar with. So we countered with a few koliady. It was not till many years later that I thought about the gender differences in our respective creations, coming to the conclusion that Ukrainian women were in many ways the movers and shakers of many of our hromada families—whether they were stay-at-home moms or moms who worked outside the home and still managed to cook and do other domestic chores, always magically finding time for friends and fun and community work. It was a role they assumed naturally, a point underscored by Martha Bohachevsky Chomiak in her book *Feminists Despite Themselves*. They did it all, and they did it well. – tsc

День Союзянки Округу СУА Нью Йорк

14-го жовтня 2018-го р. у Народному Домі, що на Другій авеню на Мангеттені, відбувся традиційний День Союзянки, який організувала Округна Управа СУА Нью Йорк. Цього року темою свята було 150-річчя заснування товариства «Просвіта». «Просвіта» — це громадська організація, утворена в 1868-му р. у Львові з метою культурного розвитку, консолідації народної спільноти та піднесення національної свідомості українського народу. Товариство відкривало бібліотеки, друкарні, книгарні, народні театри, музеї, здійснювало постановку спектаклів на українську тематику, святкування ювілеїв українських діячів, визначних подій національного значення, організувало публічні читання, упорядковувало українські школи. Деякі діячі товариств, починаючи з 1860-х рр., представляли інтереси українського народу в Галицькому крайовому сеймі та австрійському парламенті. Парламентські представництва за участю членів «Просвіти» в 1860 — 80-х рр. відстоювали надання дотацій на видавництво, забезпечення окремих видів економічної діяльності, навчання українською мовою, відкриття українських гімназій і семінарій. 122 члени «Просвіти» входили до Української Центральної Ради. Найплідніше у 1920 — 30-ті рр. Просвіта працювала в Галичині та Закарпатті. У 1939-му р., з окупацією угорськими та радянськими військами українських земель, діяльність товариств на Закарпатті та Галичині була припинена.

В урочисто прикрашеній залі, з прапорами України і квітами на столах, свято розпочала голова Округу Нью Йорк Галина Романишин. Вона привітала присутніх союзянок і гостей та повідомила про високу нагороду — орден Святої Варвари, якого була удостоєна голова СУА Маріянна Заяць і медаль св. княгині Ольги, якого удостоєна Любов Волинець, куратор українського музею і бібліотеки у Стемфордї, Конн. за їхню невтомну та плідну працю. Присутні привітали нагороджених оплесками.

З доповіддю «Просвіта — неугасимий смолоскип українців» виступила голова 64-го Відділу Лідія Слиж. Ляриса Зелик (союзянка 64-го Відділу) зачитала доповідь «Роль українського жіноцтва в організації Просвіта», яку підготувала Леся Тополя. Голова 21-го Відділу Леся Шебець розповіла присутнім про просвітницьку діяльність свого відділу, якому вже 88 років і який був започаткований при церкві Святого Духа, що у Брукліні. Союзянки

Голова СУА Маріянна Заяць
і Голова Округу Нью Йорк
Галина Романишин.

Лідія Слиж
і Люба Волинець.

21-го Відділу проводять багато заходів для української громади. Л. Шебець розповіла присутнім про життя і творчість Ліни Костенко, чие ім'я носить відділ. Почесна Голова СУА Ірина Куровицька, яка є також головою Першого Відділу СУА, розповіла присутнім про історію відділу. Утворений у 1921-му р. як жіноча громада, він пізніше, у 1925-му р., став Першим Відділом новоствореної організації СУА і провів багато просвітницької роботи між українками: там навчали українських жінок господарству, догляду за дітьми, кулінарії, тощо. А пізніше за прикладом Першого відділу, створилися й інші відділи СУА. Про діяльність 83-го Відділу СУА щодо суспільної опіки розповіла його голова Люба Шатанська. Голова 125-го Відділу Марія Андрійович повідомила присутніх про просвітницьку діяльність відділу, починаючи з 2000-го р., коли відділ був організований. Відділ провадив просвітницьку діяльність для дітей союзянок, брав участь у хорі «Промінь», провів такі заходи як *Маланка, Гаївки, Святий Вечір, Коляда* (щорічно, сценарій постійно змінюється), *Карнавал, Новорічна Забава, Гарбузівка, День Матері, Засвічення Ялинки* та ін. Голова 64-го Відділу Лідія Слиж запросила присутніх на 64-й ювілей відділу, святкування якого відбувається в Науковому Товаристві ім. Шевченка 9-го грудня 2018-го р.

Олена Немелівська,
Ірина Куровицька,
Почесна Голова СУА,
Оксана
Лопатинська.

Вручення подарунку за кращу вишиту сорочку.

Директор Українського Музею Марія Шуст виступила з привітанням і повідомила, що Музей був створений США. І нині Музей активно підтримується союзнянками, зокрема 113-м Відділом. Заступник голови Нью Йоркського Відділу Українського Конгресового Комітету Америки Андрій Добрянський у своєму виступі підкреслив, що в церковному хорі Святого Юра співають союзнянки, які також беруть активну участь у щорічному українському фестивалі на 7-й вулиці. А. Добрянський висловив подяку союзнянкам за підтримку заходів УККА.

прочитала уривок з поеми Л. Костенко «Маруся Чурай»; Марічка Семчук з мамою Роксоланою прочитали вірш Л. Костенко «Крила», а також Марічка виконала на фортепіано «Серенаду» Ф. Шуберта; Надія Шевчук і Надія Хоменко зворушливо виконали пісні «Вишиванка» і «Рости, рости, черемшино».

У запальному танці.

Наприкінці свята була розіграна лотерея. Власники щасливих білетів отримали розкішні кошики, підготовлені відділами США. Також був проведений конкурс на найкращий український костюм. Переможниця дістала нагороду та оплески присутніх. Свято пройшло у веселій і радісній атмосфері. Голова 21-го Відділу Леся Щебець тепло привітала голову Округи Галину Романишин і подякувала за організацію Дня Союзнянки.

*Олена Немелівська,
пресова референтка
Округи Нью Йорк.*

Союзнянки та гості свята.

Управа Округи Нью Йорк та гості.

Треба зазначити, що на Дні Союзнянки були чудові музика та співи. Програму підготувала імпрезова референтка округи Людмила Грабовська. Разом з Аллою Куцевич вони виконали «Пісню про маму», «Осінь», «Не рубай калину», «Червону Руту», «Граї, музико, граї». Під останню пісню всі присутні пішли до танцю. Також до культурної програми активно долучився 21-й Відділ: Оксана Влашинець

«Діти – це наш дорогий скарб, це наша надія, це – Молода Україна»

Олена Пчілка

РІЗДВЯНА КАЗКА

від Лесі Храпливої-Щур

...А коли народився Ісусик маленький в колибі*, то була морозна ніч над усією Верховиною. Ялиці стояли в білих шатах непорушно, немов зачаровані, а на стежках виблискував сніг холодним кришталем. І лежало Дитятко Боже на сні, вкрите квітчастою хусткою Марії, і дрижало з холоду. У тузі хилилася над Ним Мати Свята...

Засіяла зоря ясна над полонинами, і злетіли два янголи шестикрилі з неба, щоб сторожити Дитятко. А сніг світив дорогими перлами під синявим промінням зір.

І прийшли три царі-мудреці. Побачили Правду безмежну і вічну, що у славі, поміж янголами могутніми, явилася людям. І низько схилили вони свої вінчані голови і склали в дарі найдорожче, що мали у царстві своєму: золото мерехтливе, пахощі чарівні і дорогі тканини, мудрими взорами розмальовані...

Поклонились і повернулись у свої царства. А глибокий сніг хрупотів під їх золотокованими сап'янцями**. Прикрила Марія Дитятко дорогими тканинами і поклала перед ним дари безцінні. Та не загріли тонкі, мов павутиння, серпанки змерзлої дитини. А холодне золото студило малесенькі ручки. Мороз же ставав щораз лютіший...

І прийшли три пастушки-гуцулики. Побачили Царя могутнього і Силу непоборну в усій її величі поміж янголами шестикрилими. І з жахом припали на коліна перед порогом колиби і не могли промовити ні слова. Дрижачими руками поклали перед собою, що мали найкраще: свої ягнятка. І, повні покори, відійшли вони домів. Сніг скрипів під їх постоломи***, коли відходили.

Кликала Марія ягнятком, щоб лягали біля Дитятка та загріли Його своїм віддыхом. Але ягнятка — налякані, змерзлі — збилися в громадку біля порога і жалібно бляли.

У глибокій тузі похилилася Мати Свята над Дитятком. А в Нього дрібні слізюньки котилися з очей і перлинами замерзали на посинілому від холоду личку.

Аж прийшло мале дівчатко. Побачило воно Дитя, що плакало від холоду, і зажурену Матір Його. І не злякалося грізних янголів шестикрилих, що сторожили вхід до колиби.

Мерщій назбирало гіллячок, що лежали кругом, а одну з них приложило до свого серця. І ясним полум'ям запалала гіллячка. Запало дівчатко тією гіллячкою огник на порозі колиби. Ясні промінчики замиготіли по сірих стінах. І вмить стало тепло й радісно кругом. Усміхнулося Дитятко і простягнуло маленькі ручки до золотих іскор,

що висипалися з огника. Зраділи ягнята і почали радісно мекати. А на суворих
линях янголів розцвіла незбагненна усмішка...

Опав серпанок туги з лица Марії. Поклала Вона свої білі долоні на русяві коси
дівчатка і спитала:

— Хто ти, дитино?

— Я — українська пластунка, — відповіло відважно дівча, глядячи просто в ласкаві
очі Марії.

Ніжно пестила рука Пречистої русяву голівку, і в задумі промовила Вона:

— Ти жаром серця свого Дитя Боже від холодної смерти врятувала. Нехай той жар
буде твоїм благословенням! Нехай гріє тебе і друзів твоїх у ніч холодну і безпросвітну.
Нехай веде вас до Землі Обіцяної, не гаснучи ні на хвилину.

І пішло дівча у світ. Ясним промінням світило в темряві її серденько. А на шлях
проводжали її ласкаві очі Марії...

(За матеріалами: Леся Храплива. «Вітер з України». Оповідання та казки для дітей.
Мюнхен, Українське видавництво, 1958, с. 42 — 44.)

Словничок цікавих слів:

*Колиба — хатка, збудована з колод. Колиби будують звичайно в горах на верхах, а в
них ночують пастухи з своєю худобою.

**Сап'янци — чоботи з дорогої (червоної або зеленої) шкіри-сап'яну.

***Постоли — м'яке селянське взуття з цілого шматка шкіри без пришивної підошви,
яке носять з онучами, прив'язуючи до ніг мотузками (волоками).

КОЛЯДА

від Ганни Чубач

Колядуйте! Колядуйте!
У сопілку дужче дуйте!
І на свій Різдвяний спів
Не жалійте голосів!

Нехай Ангели почують,
Українці як святкують.
Хай почує в небі Бог,
Як ви любите Його!

Щоб дотриматись порядку,
Милі хлопчики й дівчатка
Починають знов з початку
Вчора вивчену колядку:

Коляд, коляд, колядниця!
Гарна з медом паляниця!
А без меду не така!
Дайте, дядьку, п'ятака!

Шепче білочка руда:
Гарна ваша коляда!

Віє вітер десь із луку:
Починайте пісню другу!

Діти весело святкують —
колядують, колядують
із натхненням і любов'ю.
Дай же, Боже, їм здоров'я!

ШКОЛА ШЛЯХЕТНИХ УКРАЇНОК ВІДЧИНИЛА ДВЕРІ

Нещодавно відбулось відкриття VIII Школи шляхетних українок, що базується на загальнонаціональній програмі «Союзу Українок», яку викладачі максимально адаптують до середовища та культурно-просвітницьких традицій нашого міста. «Просвічене патріотичне жіноцтво – запорука відродження нації», – писала у свій час галицька громадська діячка, педагог і письменниця К. Малицька. «Коломия має великі традиції в розвитку жіночого шкільництва... У діяльності жіночої гімназії утвердилася національна за змістом система виховної роботи. Випускниці не тільки збагатили українську освіту й культуру, а й сказали про неї вагомим словом в далекому закордонні. Вони довели, що коломийські школи стали запорукою підготовки освічених, інтелегентних, духовно багатих патріоток нашої України. Ми продовжуємо місію виховання шляхетних українок», – розповідає голова «Союзу Українок» Коломийщини Марія Гнатюк.

Завдання Школи – мистецьке виховання молоді, що є активною, розумною та рішучою до будь-яких добрих справ. Школа живе та пульсує завдяки викладачам, котрі на громадських засадах (однак з величезним задоволенням) виконують місію виховання української молоді.

Упродовж року учениці відвідують заняття-тренінги з психології Л. Корчинської, вивчають мовний етикет з викладачкою зі Львова О. Кулик; заняття з дерматології, косметології та візажу проводять Л. Генік і Х. Грицьків, заняття з гінекології «Тіло – храм духу твого» – Г. Фурман, з хореографії – У. Почемсана; кулінарний етикет викладають Г. Данишук і Т. Кучерин; Ю. Долінська та М. Ступарик-Кірашук навчають дівчат українських звичаїв і традицій; художниця Е. Бережницька прищеплює любов до творчості та історії України; воїн АТО й талановитий коломиянин О. Кірашук проводить майстер-класи з писанкарства; англійську мову дівчата студіюють з О. Бойчук. Також викладачі організують цікаві та змістовні виховні заходи національно-патріотичного змісту.

Нині в багатьох країнах світу спостерігаємо важливі інновації в галузі освіти. Відбуваються зміни і в сучасній Україні. Нетипова Школа шляхетних українок у Коломийі вже впродовж восьми років діє згідно з новими методиками Нової української школи, чим пишаються її викладачі.

Галина Волощук, викладач кафедри філології Коломийського навчально-наукового інституту

Наша обкладинка: Освітивши від Бога серце...

Кожне Різдво на нашому порозі приносить радість та всякі сокровенні почуття, що ніби запитують нас: «Як живеш? Чи шануєш наказ Всевишнього? І чим збираєшся освятити свою душу завтра?» У *Раїси Луїї* – поетки й есеїстки з України (Київ), яка була відзначена премією Фонду Лесі та Петра Ковалевих при Союзі Українок Америки, журналістки та глибоко віруючої людини – давно є відповідь. Оскільки прийшла до сьогодні власно второваним путівцем, де шукання правди й світла в поезії (вона – поетка-модерністка) переплітається з образотворчістю малярки, де невидимий біль за нашу Україну переливається у вічну Раїсину молитву за те, щоб «вселенська натопаність» не заступала нам світла Божого. Її «Богородиця» експонувалася поміж іншими зразками малярства на виставці альтернативної образотворчості поетів «Прощання з кометою» в музеї І. Гончара (Київ, 1997). Почитаймо її вірші...

***

Калино-серце,
як ти гориш,
як ти зориш
прозираєш
над світом,
звідавши рай і красу.
Як ти болиш
у миттевій соломі часу
червоне голодне
вічності голе дитя...
...знов у біблійній тиші
стогне земля,
не може ніяк
дітей своїх помирити.

***

Молитва матері
за світ і сина.
Молитва батька
про діяння,
що не осквернятимуть
землю.
Молитва квітки,
щоб все розквітло.
Молитва про
найсвітліше
кохання.
Молитва про волю
І Батьківщину.

***

Бог засміявся
І заздрісникам
віддав усе,
чого їм забажалося,
а вони випекли
на тім місці
чорну діру.
Тільки один
освітив від Бога
серце
і на решті
теж засміявся.

Зі збірки «Зірнула зірниця» (2010).
Підготувала Тетяна МакКой.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ СУА

Анна Кравчук, Ірина Куровицька

Маріянна Заяць – голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ліда Яхницька
Христина Бойко
Надя Нинка
Ірина Бучковська

- 1-ша заступниця голови
- 2-га заступниця голови для справ організаційних
- 3-тя заступниця голови для справ зв'язків
- протоколярна секретарка
- скарбник
- фінансова секретарка
- вільна членка
- вільна членка

Віра Кушнір
Марія Андрійович
Валентина Табака

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Віра Андрушків – Дітройт
Галина Генгало – Філадельфія
Галина Романишин – Нью Йорк
Мар'яна Лівша – Нью Джерзі
Доля Кріслата – Огайо
Любомира Калін – Чикаго
Христина Мельник – Нова Англія
Аліса Сердюк – Центральний Нью Йорк
Ольга Сперкач – зв'язкові віддалених
Оля Черкас Відділів
Іванка Олесницька – зв'язкова вільних членок

РЕФЕРЕНТУРИ

Ока Грицак
Анна Кравчук
Софія Геврик
Оксана Лодзюк

- суспільної опіки
- стипендій
- у справах культури
- соціальних засобів комунікації
- виховна
- мистецтва і музею
- архівар

Таня Бедрус
Наталія Павленко
Ольга Дроздович

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Рома Шуган
Рената Заяць
Ірина Легун
Ірена Рішко
Орися Зінич

- голова
- членка
- членка
- заступниця членки
- заступниця членки

Оксана Скипакевич Ксенос
Лариса Тополя
Тамара Стадниченко

- парламентарист
- українськомовний редактор журналу "Наше Життя"
- англійськомовний редактор

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS
Anna Krawczuk, Iryna Kurowyckyj
Marianna Zajac – President

EXECUTIVE COMMITTEE

Lydia Jachnycky – 1st Vice President
Christine Boyko – 2nd VP – Membership
Nadia Nynka – 3rd VP – Public Relations
Iryna Buczkowski – Recording Secretary
Vera N. Kushnir – Financial Secretary
Maria Andriyovych – Officer at Large
Valentyna Tabaka – Officer at Large

Oksana Skypakewych – Parliamentarian
Xenos

REGIONAL COUNCIL PRESIDENTS

Vera Andrushkiw – Detroit
Halyna Henhalo – Philadelphia
Halyna Romanyszyn – New York City
Marianna Livcha – New Jersey
Dozia Krislaty – Ohio
Lubomyra Kalin – Chicago
Christine Melnyk – New England
Alisa Serdiuk – New York Central
Olha Sperkacz, Olya Czerkas – Co-Liaisons for Branches-at-Large
Ivanka Olesnycky – Liaison for Members-at-Large

STANDING COMMITTEES

Oka Hrycak – Social Welfare Chair
Anna Krawczuk – Scholarship Chair
Sophia Hewryk – Cultural Affairs Chair
Oksana Lodziuk – Social Media
Tetyana Bedrus – Education Chair
Natalie Pawlenko – Arts and Museum Chair
Olya Drozdowycz – Archives Chair

AUDITING COMMITTEE

Roma Shuhan – Chair
Renata Zajac – Member
Iryna Legoun – Member
Irene (Tetiana) Rishko – Alternate Member
Irena (Orysia) Zynycz – Alternate Member
Larysa Topolya – Ukrainian-language editor of *Our Life*
Tamara S. Cornelison – English-language editor

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

UNWLA, INC. SCHOLARSHIP /

CHILDREN-STUDENT SPONSORSHIP PROGRAM

171 Main St., P.O. Box 24, Matawan, NJ 07747-0024

Phone / Fax: 732-441-9530

E-mail: nazustrich@verizon.net

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM

222 East 6th Street, New York, NY 10003

(212) 228-0110 • Fax (212) 228-1947

E-mail: info@ukrainianmuseum.org

Website: www.ukrainianmuseum.org

*Periodicals Postage Paid at New York, NY and at
Additional mailing offices (USPS 414-660).*

*Таня Шумська Бланко. Снігова баба.
Tania Szumskyj Blanco. Snow Baba.*